

Pályázatok

Pályázatok és apróhirdetések díjszabása: Minden szó egyszeri beiktatása 16, vas-
tagon szedett betűkből 32 fillér. Állást-
keresőknek 10, ill. 20 fillér. Legkisebb
hirdetés díja 2 pengő. Az összeg előre
küldendő be; lehet 10 filléres levélbél-
lyekben is.

MAKÓI ORTH. IZR. HITKOZSÉG.

אקרויט דקהלחנו יצוי חלמו ביום הועד של א'
בחקי הריצה רפיק למלא מקום הדימין
שנשאר פנוי עיי פטירת הרב הנאון החסיד
המנוח מויה חיים יודא דייטש זצ"ל כאופן
שמקשים בחיר כהלכה בתורה ויראה
ובחסידות. בן גדולים ואורח הארץ אשר
יהי ראוי לאיצטלה דואת למלא מקום
גדולים. שישא את כל הרב הנאון המנוח ז"ל
השובות נערכות על כתובת אלמנת הרב ז"ל:

Özv. Deutsch Lipótné rabbiné, Makó.

זאב צבי מאנטאג שלמה רובינשטיין
ראש הקהל. סגן רה"ק.

Dr. Frenkel Bernát

vallástanár

ZSIDÓ NEVELŐINTÉZETE

Bpest, XIV., Szabó József-utca 14.
Üdülő: I., Béla király-út 34.
Telefon: 165-170.

INTERNATUS fiúknak és lányoknak
Leánytovábbképző 14 évesnél idősebbeknek. Korrepetáló tanfolyam, zene,
nyelvek.

GYERMEK ÉS DIÁKÜDÜLŐ
A SVÁBHEGYEN, 3000 négyzetméteres
PARKBAN. Külön gyermeksport!
Fejlesztőknek is. Prospektus díjtalan.

Tátralomnic! ארטה לנצז-פנזיו!

(Goldperger-villa.) Modernül berendezett szobák, fényes fekvés egy nagy park
közepén. Egyenes kilátás a fogaskerekű-vasút tengerszem-állomására. Ia. ellátás
és kiszolgálás. Szolid árak. Elő-utószobában ármérséklés. Megnyílik jú-
nius elején. Prospektust küld: A. Lencz, Kezmarok.

BECKERT HUGÓ parókakészítő specialista

Speciális kivitel! VII. DOB-UTCA 27. Speciális kivitel!
Elegáns paróka fejhez simuló hártávokony széjjel,
csakis valódi prima hullámos hajból készítve.

Orthodox Izraelita Leányinternátus, Vácon

elemi, polgári és kereskedelmi tanulók részére. Modern épületben a legkényesebb
igényeket kielégítő higiénikus berendezéssel. Bőséges ellátás. Családi és vat-
lászorkölcsös nevelés. Egészségügyi és tanulmányi gondos ellenőrzés. Komoly
felügyelet. Német társalgás. Szünidőben nyaralás heti 25 pengőért. Prospektus.
HIRSCHFELD LEÁNYINTERNATUS, VÁC.

Nyilvános jogu izr. polgári iskolával és Talmud-
Tórával kapcsolatos orth. fiuinternátusba Vácon

megkezdődtek az előjegyzések a köv. tanévre. Prospektust küld:

HERSCH IZR. INTERNATUS, VÁC.

Apró hirdetések

MÁTRAFÜREDEN kisvasut és autó-
busz állomásnál folyóvizes szobákkal
orth. kóser penzióban legolcsóbb nyaralás
Mandl Erzsébetnél, legszebb helyen a
fenyvesben.

KERESÜNK használt jókarban levő
Sasz-t és Sülchon Órúch-ot. Jelige:
„Komoly”.

BÖRKERESKEDŐ segéd, szigorú orth.
házból nőülne. Jelige: „5698.”

UJHUTA klimatikus gyógyhely. (700
m.) Május 15-én megnyílik a Joli-vil-
lában az orth. kóser penzió. Kívánatra
prospektus. Printz Lajos, Miskolc, Ka-
zinczy-utca 6.

C SINOS, szép, vizsgázott női varróleány
férjhez menne intelligens, magas 28—
30 éves önálló női szobához, vagy ön-
állósításához hozzásegítené hozományá-
val. Jelige: „Kettőzött munkaerő”.

VALLÁSOS kereskedősegéd nőülne,
3—4000-rel. Jelige: „Dunántul”.

Jelígés hirdetések feladóinak címét
diszkrécióban tartjuk.

NYOMDÁSZ-SEGÉD, magyar—héber
szedő-gépmester, könyvkötészethez is
ért, állást keres. Jelige: „M megbízható
szobattartó”.

KÖZÉPKORU egyedülálló özvegyasz-
zony orth. háztartásba elhelyezkedne.
Vidékre is. Cím: Holländerné, VI.,
Lovag-utca 14. II. 9.

VÁCI-UTCAI női ruhaszalonomat meg-
osztanám szobattartó fűzőssel vagy
kalapossal. Telefon: 184-114. (Ugyan-
ott tanulóleány kétéves szerződéssel
felvétetik.)

GYORSIRÓNÓ irodai, pénztárnoknői
szobattartó állást vállal. Jelige:
„Szorgalmas.”

MÁTRAFÜREDEN megnyílt az elis-
mert első orth. kóser KLEIN PENSIÓ
Folyóvizes szobák. Olcsó előszobai
árak.

FIATAL feltűnően csinos jóalakú lány-
rokonhoz benősülhet jólmenő vállalat-
latba, előkelő családba, magasabb, jó-
megjelenésű intelligens 26—30 éves
fiatalember. Jelige: „Ben tajró v'jóré
somájim”.

JÓLMENŐ szalonnal bíró szabónő férj-
hezmenne szobattartó uriemberhez.
Jelige: „32—36 éveshez.”

BIZTOS megélhetésű, jesivát járt, maga-
sabb, jómegjelenésű, intelligens fiatal-
embert keresek igen szép, fess, 21
éves hugomnak, P 15—20.000 hozománnyal.
Jelige: „Előkelő család”

Jelígés levelek továbbításához 20
filléres bélyeg mellékelendő.

ELSŐRENDŰ szakmára kitanitok rövid
idő alatt. Bármely országban hasznát
vehető. Jelige: „Megegyezés”.

MEGBIZHATÓ szobattartó, ügyes, ön-
állóan kiszolgáló rőfös- és divatáruse-
gédet július 1-re akceptálok. Pályázók
közöljék szerény fizetési igényüket és
eddig működésüket. Perlstein Adolf,
Szerencs.

RIF-t, Sülchon Órúchot, Rambamt stb.
veszek. Weiner Sándor, Szirák.

VIDÉKEN jólmenő üzlettel bíró, talmu-
dot tudó 30 éves fiatalember elvenne
textilben jártas barna kislányt hozománnyal.
Jelige: „Ideális házasság.”

SZÜLŐK FIGYELMÉBE! Küldje gyer-
mekét kíséret nélkül a kitűnő subal-
pini levegőjű Mátrafüredre az orth.
kóser Klein-penzióba ahol külön modern,
folyóvizes, fürdőszobás villában
lesznek elhelyezve. Orvosi felügyelet.

ELŐKÉLŐ orthodox család férjhez adna
hibáján kívül elvált, intelligens, mű-
velt, szép leányát, komplett 3 szoba be-
rendezéssel, 10.000 pengő készpénz hozománnyal,
existenciával bíró 35—40 éves férfihez. (Lehet gyermektelen el-
vált vagy özvegy is.) Jelige: „Talmid-
chóchom”.

DRÓSEKAT németül, ünnepélyes alkal-
makra (bárművezető, chaszene, próba és
székfoglaló stb.) 5.50 P előzetes beki-
dése ellenében, psetitit külön díjazás-
sal, diszkréció mellett szállít: Braun
Izrael rabbi, Bpest, Izabella-u. 36.

Berkovits Livia

nőruha szalonját V. Erzsébet-tér 8.
alól, VI. Teréz-körút 25. sz. alá
helyezte át.

Urleányokat szabni-varrni tanít ju-
tányosan. (Telefon: 311-573.)

Felölös szerkesztő és kiadótlajdonos:
GROSZBERG JENŐ

Klein S. nyomda, Bpest, VI. Lovag-u. 14.
Telefon: 1-111-95.

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót ז"ל

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VI., EÖTVÖS-UTCA 26/C.
Telefon: 1-238-08. Csekk száma: 60.791.
Egész évre 20 pengő. Külföldre P 25.

Szerkeszti:
Groszberg Jenő

Korein Ünnepek után
Dezső:

Szerencsésen és emelkedett hangulatban zajlot-
tak le az utolsó hetek sorozatos ünnepei. Kezdő-
dött az eucharisztikus kongresszussal, amely nem-
csak vallási, de nemzetközi külpolitikai viszonylat-
ban is nagy erkölcsi sikert jelentett az országnak és
amelynek jótékony hatása nem maradhat el. Folyta-
tódott a magyar nemzet Szent Istváni ünnepével,
amely a rendes évi keretén túl, ragyogó fényességgel
ismertetett meg a katolikus világ itt időző nemzet-
közi képviselete előtt. Végül pedig a teljesen egybe-
vágó pünkösdi kettős ünnepnapja, amelyet a kereszté-
ny felekezet saját szertartása szerint ünnepelt, mi
zsidók pedig a színáji kőtáblák magasba emelésével
mutattuk be a Tízparancsolat örökéletű etiku-
mát és humánitását. Az emberi jogok, az igazság és
testvéri szeretet palládiumát kaptuk a kinyilatkoztatás
ünnepe, amikor az Örökkévaló a Szináj hegy or-
máról hirdette ki a Tíz Igét, amelynek első szolgája
és példaadó népe Izrael volt és maradt a mai napig.

Szeretném, ha hittestvéreim az ünnepei hetek ihle-
te után bizakodással tekintene a jövőbe, ami a
mai időkben ugyan súlyos lelkiérőt igényel, gondol-
junk azonban arra, hogy a boszorkányper módjára
ránkszakadt zsidótörvény nem lehet örökéletű, mert
az sehogyan sem illik bele hazánk alkotmányos életébe.
Gondoljunk tovább arra a megnyugtató jelenségre,
hogy a felsőház 226 tagja közül csupán 40-en voltak
jelen egy ily fontos törvényjavaslat szavazásánál, eb-
ből 4-en ellene, 36-an mellette adták le szavazatukat.
Száznyolcvanhat felsőházi tag nem vett részt a sza-
vazásban. Ez alkalommal tisztelettel kell meghajol-
nunk a Tisza-kabinet két volt minisztere Balogh Jenő
és Beöthy László előtt, akik nyíltan állásfoglaltak az
aminózus zsidótörvényvel szemben. Annál szomorú-
ban hatottak a felsőházban helyet foglalt keresztény
főpapok zsidóellenes felszólalásai, akik a sokat han-
goztatott keresztény szeretet helyett, felekezeti és
faji elfogultsággal telített beszédet tartottak ellen-
ünk. Itt tehát nagy csalódás ért bennünket. Nem
hittük, hogy a nagyműveltségű és széles látókörű fő-
papok annyira magukévé teszik azt az ellenséges fel-
fogást, amely igaztalan általánosítások alapján való-
ságos vesszőfuttatást végzett az amugyis vérig meg-
alázott és megbántott zsidóságon. Nem hittük,
hogy azok az egyházfők, akik végeredményben mégis
csak a keresztény egyház legmagasabb irányítói és
akiknek a vatikánnak békeséget hirdető nyilatkozat-
aihoz kellene igazodniuk, ezzel teljesen ellenkező ál-

láspontra helyezkednek a magyar törvényhozás felső-
házában. Mély rezignációval kell ezt tudomásul ven-
nünk.

Szomorú dolog, hogy éppen azok, akiknek a ba-
jok eltávolításán és a meglévő erők egyesítésén kel-
lene dolgozniuk, maguk szaporítják az ellentéteket és
a felekezeti vagy faji elkülönítés nivójára szállanak
alá. Mikor soha nagyobb szükség nem volt az össze-
tartásra, mint ma, a vallásfelekezetek hivatalos örei
ássák mélyebbre az ellentéteket és erkölcsi támoga-
tásban részesítik a társadalom rendbontóit és a de-
magógia fekete lovagjait. Ez a jelenség nemcsak az
érezékeny szívű humanistákat nyugtalanítja, hanem az
edzettebb közéleti férfiakat is komolyan gondolkod-
dába ejti. Hiszen minden komoly tényezőnek rá kell
eszmélni arra, hogy a felekezeti békétlenség nemcsak
a társadalmat, hanem az ország konszolidációs mun-
káját is alaposan veszélyezteti. A felekezetek vezetői
ne politizáljanak, hanem szolgálják a lelkipásztorko-
dás és emberszeretet eszményi igéit és a társadalmi
béke magasztos munkáját. Csakis békés, vállvetett
munkával és testvéri összefogással mozdíthatjuk elő
a haza és a társadalom boldogulását.

Azonban, ha sikerült is az antiszemitaknak husz
éves rendszeres uszító munkájuk után a gyenge Da-
rányira a zsidótörvény javaslatot ráerőszakolni, rem-
éljük, a konszolidáció jegyében megalakult Irédy-
kormány és annak közismert keménykötésű belügy-
minisztere rendet fog teremteni, erélyesen szembe-
szállva a társadalmi béke és megértés ellenségeivel,
a külföldi maszlagokat propagáló politikai vígége-
kel.

Ebben reménykedve, ne veszítsük el bizakodá-
sunkat a jobb jövőbe. Ne ülünk fel rémhírterjesztők-
nek és politikai ugratóknak. Vége lesz a mostani lát-
álatoknak és valamikor mint egy rossz álomra fo-
gunk visszagondolni a mai szomorú idők. Mi zsi-
dók, teljesítsük tovább is maradék nélkül polgári kö-
telességünket, végezzük el mindennapi kenyerünket
kereső becsületes munkánkat. Ne veszítsük el re-
ményiségünket a jobb belátás és jövőre nézve. Elvégre
ez az ország mégsem a Csilléryk és Szálásik országa,
hanem Kossuth Lajos, Széchenyi, Deák Ferenc, a Ti-
szak és Szilágyi Dezsők utódainak megértő és eddig
felekezeti türelemben élt lovagias, becsületes magya-
roké. Erre gondolva, teljesítsük tovább is polgári fel-
adatainkat úgy mint eddig és bizzunk rendületlenül
egy kialakuló jobb jövőben.

Az érem két oldala

Egészen megnyugtató és biztosságot keltő érzés végigolvasni azokat a szép beszédek, amelyek vasárnap és annak előtte felhangzottak a politikai életben. A miniszterelnök vasárnap a frontharcosok összejövetelén nemesveretű, lendületes beszédet tartott és kikelt „a fantázia nélküli fantaszta ellen, akik ingoványba viszik a nemzetet.” Kell-e ennél súlyosabb elítélés azoknak, akiknek fantáziája csak egy körül forog: üsd a zsidót. Ha gazdasági életünk nem prosperál: „a zsidó szabotázt”. Ha nincs pénzforgalom: „a zsidó százpengősöket gyűjt.” Ha nagy az állatlanság: „az összes állásokat elveszik az ifjúság elől a zsidók.” Valóban ez a rögeszme fantáziahiányra vall és ezek a fantáziánélküli fantaszta ingoványba, illetőleg Orgoványba akarják vinni a nemzetet.

Milyen szép az is például, amit Eckhardt Tibor mondott: „Nem engedjük, hogy a zsidókérdés leple alatt a nagytőkés zsidóknak ne történjen semmi bajuk, ellenben a falusi szatócsnak a fejét beverik.” Gondoljunk ezen: mi más a falusi szövetkezetek állami agyontámogatása, mint a zsidó szatócs fejbeverése? Hiszen az eredmény semmi más: az áru nem olcsóbb, csak a falusi zsidó szatócs megy tönkre. Tönkremenése után a fővárosba szivárog, ahol proletáreltet él és gyermekét most kidobják majd az állásából.

Milyen mélységesen igaz, amit Antal János államtitkár mondott: szabadság nem egyéb, mint az ország érdekében való fegyelmzés. Ez kimondott zsidó igazság, zsidó köz hely, amit minden zsidó ember ismer ilyen alakban: „Csak az szabadság, amely a kőtábla tartalmazza a társadalomnak vallási és erkölcsi törvényeit.

Amit pedig a belügyminiszter az egyik

nyilas képviselőnek a zsidó bojkottról szóló, neveltségbe fulladt, adataiban teljesen valótlannak és alaptalannak bizonyult interpellációjára mondott, az egyenesen szívünkhez szól. Megállapította, hogy semmiféle adat nincs a képviselő által felhozott igazolására és felhívta a képviselőt, hogy ne piszkálja többet a dolgot, mert végre a zsidóknak is vannak idegeik. Valóban nagy haladás ez a megállapítás. Eddig nyugtalanságunkról azt mondták, hogy hisztéria, nemlétező bajoknak fantasztikus túlzása. A volt miniszterelnök kijelentette, hogy nem adhat mindannyiunknak brótot, de hogy az akkori helyzet nem volt gyerekjáték, bizonyítja az a hír, hogy a volt miniszterelnök kénytelen egynéhány hétre szanatóriumba vonulni idegéről elfoglaltsága után. Reméljük, hogy egészségben visszatér minél előbb és a belügyminiszter kijelentése alapján igyekezni fog idegeinket megerősíteni.

*

Ezekkel a szép beszédekkel szemben mi a valóság? Mi az éremnek a másik oldala? Az iparügyi miniszter kijelenti, hogy a zsidótörvény szellemét az érzi át a legjobban, aki nem fog várni a tervbevett 80% árja bevezetésével 5—10 évig és aki e téren buzgólkodni fog az előnyökre számíthat. A valóság ezzel szemben az, hogyha most az összes zsidókat kitennék állásukból, akkor nem is volna elegendő magyarországi árja az állások betöltésére.

Fájó gondolatokat ébreszt Ravasz László református püspök beszéde az eucharisztikus kongresszus tanulságairól, amelyben szólt a keresztény egyházak egységéről, amelynek megoldásához századok kelljenek. Feltűnő, hogy ezzel szemben a püspök a felsőházban úgy beszélt, mintha az

ő általa felvetett magyarországi zsidóproblémát egész rövidesen paragraffussal lehetne elintézni, pedig erőszakos módon az egyház ügyeit is lehet intézni, amire elég példa van a mai Európában.

Sokat beszélnek a sajtó megrendszabályozásáról, a rendjavaslathoz fűzött várokozásokról, de kíváncsiak vagyunk, vajjon meg fognak-e szünni azok a ferdítések, valótlanságok, amelyekkel telve van a nyilas újságok legnagyobb része. Eddig csak *vérvadásokat* koholtak a zsidók ellen, de most, a hétfői nyilaslap fantasztikus *vízvádat* koholt, azt, hogy a zsidók állítólag bedobtak egy nyilas fiatalembert a Dunába. Másnapra azután kiderült, hogy zavaros viselkedésű egzaltált fiatalember az illető, aki öngyilkossági szándékából bedobta magát a Dunába és — éppen zsidó csónakázók mentették ki...

Valamikor Oroszországban így jellemezték a bajokat: „A miniszter messze van, a prisztaányik (a rendőr) közel és a kenyér drága”. Mi várjuk az időt, amikor a kenyér bőségben lesz és amit felső helyen szónokolnak annak ellenkezőjét nem fogják tenni alacsonyabbrangú potentátok és így harmóniába kerül elmélet a gyakorlattal, az érem egyik oldala nem fogja az ellenkezőjét mutatni annak, amit a másik oldal.

Egy szentföldi levélből

Érdekes levelet írtak Kfar Szaba telepről, ahol vallásos munkások laknak. Most megtartják a *smitót*, tehát ezidén nem végeznek mezőgazdasági munkákat és így életfentartásukat másnemű munkával akarják biztosítani. A levél írója elmondja, hogy most sütökemencét kaptak, egyedül sütik kenyereiket, reméli, hogy ebbe a mesterségbe belejönnek és így ezzel is keresni fognak. A segélybiztoságtól a telep kapott mindenféle számszámot, úgy hogy a telepen levő asztalok, lakatosok és bádógosok, akik eddig csak tanulatlan munkával foglalkoztak, most szakmunkával is megjavíthatják keresetüket. A levél közli azt, hogy tejjel ellátásukat a saját teheneik fedezik és tyukfarmjukból tojás is kerül eladásra. Az egyik telepes méhészettel foglalkozik, egy másik cipészetet folytat. A szomszédságban levő *Machane Jiszroél*-telepen 12 vallásos ember dolgozik. Bámulatos, hogy ezek a veszélyeztetett helyzet dacára milyen kitartással dolgoznak. Ugyanis a szomszédságukon megy át a kőolajvezeték Irakkól, ezt a vezetékét az arabok állandóan nyugtalanítják és ezért lövöldöznek erre a telepre. De a lelkes emberek kitartanak.

Jobboldali képviselő sikrasszállása a parlamentben a s'chító mellett!

A Talmud egyik mondása szerint: a vádló nem lehet védő. Ez azt jelenti, hogy normális ügyekben a vádlónak ki kell tartani az ő álláspontja mellett és így nem szabad a hivatásától eltérő úton járni. A megfordítottjáról is beszél a Talmud: „Jaj, annak, akinek védője vádlójává lett”, mert kiderült, hogy rossz ügyet védett, mert az ügy igazsága sokkal erősebb, minden mesterséges ferdítésnél. *Menyire igazságosnak kell akkor lennie annak az ügynek, amikor egy kimondott antiszemita képviselő kénytelen akaratlanul is a zsidó álláspont mellett látni szót törni!*

Amit itt elmondunk, kellő világításba helyezi Csoór Lajos szélsőjobboldali képviselő felszólalását, amely mult hét szerdán a képviselőházban elhangzott:

Csoór Lajos: Mintegy 200 falut jártam be s mindenütt azt a tapasztalatot szereztem, hogy amióta a kormány megtiltotta a rituális vágást, visszaesett a húsfogyasz-

tás, a gazdatársadalom kárára.

Propper Sándor: Vadászati-nál is elkábitják az állatot?

Malasits Géza: Hát a disznóölésnél?

Csoór Lajos: Legutóbb tanja voltam a váci vásáron annak, hogy a Hangya intervenciós bizottsága egyetlenegy állatot sem vásárolt és az élőmarha kilójának ára 40 fillérré esett. Amíg az állatértékesítési nehézségek fennállanak, függesse fel a kormány a rituális vágási tilalmat.

Csoór Lajos felszólalására egyelőre nem válaszolt a földmivélségi miniszter, de értesülésünk szerint a képviselő nem hagyja abba a dolgot, mivel az állítólagos állatvédelemnél fontosabb kell legyen az országnak az embervédelem, — a gazdák védelme.

Fentiekből nyilvánvaló, hogy a magyar fajvédelem egyik képviselője

kénytelen megállapítani, hogy a rituális metszés eltiltása súlyos károkat okoz a gazdáknak. Azt is látjuk belőle, hogy mindenki tudja, hogy itt állatvédelemről nem lehet szó, hisz az egyik képviselő felhozta a vadászatot, a másik a disznóölést.

A *Zsidó Ujság* az ominózus s'chító-beültástól kezdve állandóan felszínen tartja a képviselő által felhozott érveket és a felszólalásban örömmel látjuk igazolva álláspontunkat, miszerint a *betiltás* — bár befelé igen érzékenyen sújtja vallásunk presztizsét, valamint hitközségeink fenntartását, a zsidó mészáros és husfeldolgozó ipar egzisztenciáját — *kifelé nem zsidó ügy, hanem a gazdatársadalom ill. az állam ügye.*

Miután illetően a rituális metszés betiltásának visszavonásához fűződő államérdek immár — nyilas képviselő részéről — a képviselőházban is hangot kapott, remélhető, hogy a betiltás felfüggesztése már nem sokáig fog magára várni.

Hubay „hiteles“ adatai Vasvárról, S.-tarjánból, Encsről

A képviselőház egyik multheti ülésén Hubay Kálmán nyilas képviselő hosszabb interpellációt intézett a belügy- és pénzügyminiszterhez. Az egész interpellációt élénk derűlttség kísérte. Mi a magunk részéről Hubay interpellációjában azt tartjuk leginkább derűltségkeltőnek, amit *egy rabbi szájába adott*, miszerint az felszólította volna hiteit, hogy hat hónapig ne fogyasszanak marhahúst, mert a rituális metszést betiltották. *És a képviselő ír ezt bojkottnak nevezi? Hát nem tudja, hogy a zsidóknak vallása tiltja legszigorúbban a nem rituálisan lemetezett hus élvezetét?* De az egész „adat” nem igen „stimellhet”, mert hiszen a zsidó hitek hat hónap után sem fogyaszthatnak marhahúst, ha a rituális vágatási tilalmat továbbra is fenntartják... Ilyet tehát a rabbi nem mondott!

Hubay Kálmán azzal kezdte interpellációját, hogy a zsidóság a zsidó javaslat parlamenti tárgyalása során abban reménykedett, hogy a felsőház nem szavazza meg a javaslatot, majd amikor ebben csalódott, szabotázsba, bojkottba, a gazdasági élet megbénításába kezdett. Sok helyütt indultak meg erre a szervezkedések. *Vasvárott* harminc-negyven zsidó összejövetelt tartott, amelyen a zsidótörvényt beszélték meg. Többen azt hangoztatták, hogy a zsidóság érdekei csak úgy védhetők meg, ha bojkottot rendeznek. Az összejövetel egybehívói azonban

azt tanácsolták, hogy a bojkott megrendezésével várjanak addig, amíg a törvény életbelép. *Salgótarjánban* egy borokereskedő, az ottani zsidóság vezető embere nyíltan kijelentette: ha a zsidótörvényt életbeléptetik, akkor az összes zsidóknak le kell mondanunk a rádió- és telefonelőfizetéséről, be kell szüntetniük a dohányzást és a minimumra redukálni a levelezést, nehogy a postának hasznát hajtsanak. *Tabon* a rabbi felhívta hiteit, hogy a nyilvános helyeket, a mozi, vendéglőket ne látogassák, tartsák távol magukat gój-üzletektől. Ebben a községben százpengős bankokat gyűjtöttek, nyilvánvaló, hogy a nagycimletű bankjegyek gyűjtésével és a forgalomból kivonásával megakarják bénítani a gazdasági életet. (Óriási derűlttség.) *Encsen* egy zsidó szabó, aki eddig ötven-hatvan keresztény szabóságát alkalmazott, huszat elbocsátott. A rabbi viszont felszólította hiteit, hogy hat hónapig ne fogyasszanak marhahúst, amiért a zsidó rituális vágást betiltották. Majd meglátják, hogy ki bírja jobban, a zsidók, vagy a keresztények? Amiket mondtam, hiteles adatok. Felszólítottam a pénzügyminiszter urat, hogy teljes vagyonelkobzással sujtsa azokat, akik bojkottot szerveznek, vagy abban részt vesznek.

Egyetlen taps sem hangzott el a beszéd végén. Majd *Keresztes-Fischer Ferenc* belügyminiszter állott fel szólásra.

— *Igen nagy figyelemmel és körültekintéssel néztem utána az említett dolgoknak — mondotta —, de a mai napig nem tudok semmiféle konkrét mozgalmáról, amely zsidó részről, szervezett és megtartott bojkottra mutatna. Kétségtelen, hogy volt bizonyos ijedség és elkeveredés, kezdetben volt egy mozgalom megindulásában, röpiratokat írtak ebből a célból terjeszteni, anélkül azonban, hogy valaki felügyelet alá helyezte volna. Ez a mozgalom nem terjedt tovább, sőt a zsidóság hivott vezetői ellene fordultak s a leghatározottabban felszólították hitsorsosaikat, hogy ebbe a mozgalomba ne menjenek bele. Koncedálom azt, hogy a perifériákon megmozdulásokkal próbálkoztak. De határozottan állítom, hogy zsidó bojkottról szó sem lehet, mert a zsidóknak több józanság van és több az eszük, semhogy ilyenek kezdjenek. Ha ez előfordulna, természetesen szigorú intézkedéseket tennék. Egyelőre azonban semmiféle ilyen jelenséget nem látok. Ellenben a képviselő úrhoz és a mögötte lévőkhöz azt a kérést intéztem, hogy hagyják abba az ezzel a kérdéssel való foglalkozást és ne piszkálják azt. Végre a zsidóknak is vannak idegeik, ők is megijedhetnek és ijedségükben elkövelhetnek meggondolatlanságokat.*

A miniszter válaszát a hazai zsidóság is megnyugvással veszi tudomásul.

Tátralomnic! ארצה כשר Lencz-penzió!

(Goldperger-villa.) Modernül berendezett szobák, fényes fekvés egy nagy park közepén. Egyenes kilátás a fogaskerekű-vasút tengerszem-állomására. Ia. ellátás és kiszolgálás. Szolid árak. Elő-utószőzönban ármérséklés. Megnyílik június elején. Prospektust küld: A. Lencz, Kézmarok.

Budapesti orth. izr. leányinternátus

Miniszterileg engedélyezett leánytovábbképző, vallásos zsidó nevelés, kereskedelmi képzés. Idegen nyelvek. Iparművészet. Általános művelődés. Felvilágosít: STERN MAGDA, a bpesti orth. hitk. leánytovábbképző vezető-tanára, Bpest, VII., Damjanich-u. 18. V. 9. (Prospektus díjtalan.)

„BARBIEN” késnélküli borotválópor minőségben utólérhető

BARBIEN VEGYIPARI VÁLLALAT, Budapest, Király-u. 30. Tel.: 119-564.

Mi lesz az osztrák zsidósággal?

Őszintén szólva, nem szívesen irunk ezekről a hajmeresztő eseményekről és reszket a toll a kezünkben, amidőn publicisztikai kötelességünknek eleget teszünk, hogy olvasóinkat az ausztriai hitestvéreink jelenlegi helyzetéről informáljuk. Adja a jóságos Mindenható, hogy rövidesen sorsuk jobbrafordulásáról számolhassunk be. Egyelőre azonban a helyzetük minden fantáziát felülmúlóan szomorú és kétségbeesztő.

Bécsben

A „Neue Zürcher Zeitung” bécsi tudósítójának jelentése szerint az utóbbi napokban közel 4000 zsidót tartóztattak le Bécsben a náci hatóságok. Az ausztriai és németországi lapoknak azonban egy sort sem szabad írniuk a tömeges letartóztatásokról. A karajongassei leányiskola zsidófogházra alakult át. A foglyoknak egy részét Dachaubá, az ottani koncentrációs táborba szállították. A zsidó foglyok százait viszik a rendőrség teherautói a nyugati pályaudvarra, ahol külön vonatokba zsufolják be őket.

A letartóztatások egészen önkényesen történnek. Teljesen politikamentes embereket, kiskereskedőket, volt tisztviselőket és alkalmazottakat, hitközségi alkalmazottakat, stb. fogják el. A zsidó hitközség egyik népkonyhája előtt várakozó tömegből váratlanul körülvett egy csoportot a Gestapo és a rendőrség, a csoport tagjait letartóztatottaknak nyilvánították és teherautón elszállították. Tucatjával fogják el az embereket a kávéházakban és az uccákon. A karajongassei fogház előtt zsidó asszonyoknak egy

csoportja hangos zokogásban és jajkiáltásban tört ki, követelvén, hogy mondják meg nekik, hol vannak a férjeik és miért tartóztatták le őket. Egy órán át tartott ez a jelenet, mire a rendőrség felszólította az asszonyokat, hogy oszlanak szét.

Ugyanakkor, amikor a londoni „Times” és a többi nagy világlapok részletes tudósításokat közölnek a bécsi tömeges letartóztatásokról és a foglyoknak Dachaubá történt szállításáról, a hivatalos német távirati iroda a következőket közli: „Jólinformált körökben kijelentik, hogy több ezer bécsi zsidónak állítólagos letartóztatásáról elterjedt külföldi hírek légből kapottak. Csak különböző eljárások és folyamatban lévő vizsgálatok kapcsán történtek bizonyos letartóztatások. Normális rendőri eljárásról van szó. A letartóztatottak száma tehát igen korlátozott.”

A május 27-ike óta tartó tömeges letartóztatások óta több száz zsidót szabadlábra is helyeztek azzal a kötelezettséggel, hogy meghatározott időn belül elhagyják az országot. Ugy látszik, hogy a mostani letartóztatásoknak is ez lesz a célja.

Burgenland kiürítése

A „Zsidó Távirati Iroda” jelenti június 12-én: „A zsidók kiűzése Burgenlandból újból megkezdődött. Kismartonban május végén számos zsidó család kapott parancsot az országnak 15 napon belüli elhagyására. Csupa olyan családról van szó, akik nemzedékek óta ezen a területen laknak és osztrák állampol-

gárok. A kiutasított családok minden erőfeszítése, hogy külföldre jussanak, eredménytelen maradt, mivel minden anyagiaktól megfosztották és az összes szomszédos országok által bezárt határzár következtében a birodalmat el nem hagyhatták. Erre pénteken június 10-én benyomultak S. A. emberek a kiutasított lakásaiba, mintegy 40 személyt erőszakkal teherautókra raktak és kitétték őket a jugoszláv határra. További sorsukról ezidőig nem lehetett újabbat megtudni. — Ez az eljárás a kismartoni zsidók ellen, óriási pánikot váltott ki a még Burgenlandban élő zsidók között. Mert több helységben számos más család ugyancsak hasonló parancsot kapott az országnak június 15-ig való elhagyására. Mintegy ezer személyről van szó, akiknek a legcekélyebb kilitások sincs, hogy legálisan valamelyik határon átjuthassanak, arról nem is szólva, hogy vagyonukból valamit magukkal vihesenek.”

Amerikai segély

Az amerikai Joint naponta ezer dollárt oszt szét az ausztriai zsidó nyomorgók között.

Bécsi hitk. kiáltványa a világ zsidóságához

Bécsben, ahol a náci-rezsim óta az összes zsidó lapokat betiltották, legújabban engedélyezték a „Zionistische Rundschau” c. lapot, mely most az osztrák zsidóság egyedüli organuma. Ez a lap most közli a bécsi hitközség kérését a külföldi zsidóságokhoz. A felhívás ezt tartalmazza: „Isten segítségével bízva, megkísérli a bécsi zsidóság magát az új életfeltételekhez idomítani, a hitközség tagjai számára kivándorlási lehetőségeket teremteni és az ifjúságot a jövőre előkészíteni, akármit is hozna ez a jövő. A bécsi hitközség teljes bizalommal elvárja, hogy a zsidók mindenütt a világon szent kötelességüknek fogják tekinteni, hogy neki a szükség ezen órájában segítségére jöjjenek. Ez a segítség elsősorban állhatna zsidóknak Ausztriából való kivándorlását előmozdítani, a kivándorlóknak segíteni munkát találni és a hitközség karitatív munkájában segédkezni. A jövőnkért dolgozunk, dolgozzatok mindnyájan mivellünk!”

Kivándorlás

Bécsből jelentik: Csütörtökön június 9-én 350 zsidó fiatalkorú — fiú és leány — elhagyta Bécsot és kivándorolt Palesztinába. Legközelebb újabb fiatalemberekből álló transzportok mennek Bécsből a Szentföldre.

Dr. Glück Piroška internátusa

Ungváron (Uzhorod) Fincicky Mihály utca 5.

Polg. gimn. és kereskedelmi iskolai tanulók részére. Vallásérkölcös nevelés, szigorú felügyelet. Idegen nyelvek és zene oktatás. Nagyobb leányoknak továbbképzés. Orth. kóser konyha. Mérsékelt árak.

Jul. és augusztus hónapokban gyermeküdvülés Bártfa fürdő. Fenyőerdő, strand. Angol, francia német és cseh nyelvkurzusokkal egybekötve.

PARÓKA

különlegességek

Modern és tartós kivitel

Tartós ondolálások, alakítások

Olcso árak

ALTSCHÜLER

BUDAPEST, VII. CSÁNYI UCCA 12

(Királyucca sarok)

Telefon: 1-310-79

Olcso marhahús...

Rákospalotáról írják nekünk:

„Közönség, hogy a-i vágóhídon elsőrendű marhahús kímérve kilonként 80 fillérért kapható” — kiabálja a dobos, azután ráver a dobra és tovább megy, hogy a következő saroknál ismét kihirdesse.

A közönség nem nagyon akar hinni a dobosnak, hogy „elsőrendű marhahús” 80 fillérért kapható volna, mert az idejé tavaszra rák szakadt drágaságban ez hihetetlenül olcsó ár, olyan olcsó, hogy fel sem tételezi, hogy ezért a pénzért elsőrendű marhahús kapni lehetne. Így a vásárlóközönségnek csak egy nagyon kis töredéke kísérel meg, hogy a husból vegyen. Pedig téved, mert a hus elsőrangú, semmi kifogásolnivaló nem található rajta. Csupán egyetlen hibája van és ez a „hiba az, hogy nem fogy”. De nem is fogyhat, mert épp a legkomolyabb szarvasmarha- és borjúhús fogyasztó réteget: a hazai, vallástartó zsidóságot fogyasztásától elűzték az 1938. április hó 6-i 21.700/1938. számú rendelettel, amely kimondja, hogy „nagy állatot elvétele előtt alkalmas módon való elkabítás nélkül levágni nem szabad”.

E cikk keretén belül távol áll tőlünk, hogy ezt a tényt a vallástartó zsidóság jogi, érzelmi, anyagi és fogyasztói sérelme szempontjából tárgyalnánk, csupán közgazdasági visszahatását óhajtjuk megállapítani.

Tudvalevő, hogy agrárállam vagyunk, amely kenyérmagvakban fejti ki belterjes gazdálkodását. Másik ága gazdaságunknak az állatnevelés, különösképpen sertés-, ló-, juh- és szarvasmarhatenyésztés, amelyekben nemcsak a hazai szükségletet, hanem erőteljes exportot is tudunk állítani, ha van a teljes mennyiségre átvéve. Az idén külföld részéről nem volt olyan kereslet szarvasmarhára, hogy tenyésztésünk feleslegét teljes egészében kiszállíthattuk volna és a piacra kerülő vágómarhákat anélkül, hogy túlkínálat lett volna benne, a piaccal felvételtük volna. Mindezen körülmények ellenére megjelent a rendelet, amelynek következtében az egész ország területén a szarvasmarha vágások a minimumra csökkentek.

Tudni kell, hogy az elmúlt években az egész ország területén cca. 60.000 darab

szarvasmarha került vágásra és ebből rituálisan kb. 20.000 darabot vágtak le. Azonkívül 40.000 drb borjút is vágtak rituálisan. A rituálisan levágott állatok elejét a vallástartó zsidóság részére külön rituális mérszárszékben felügyelet mellett árusították, míg a hátulját a nem-zsidó nagyközönség vásárolta. Természetes, hogy a nagyközönség nem hajlandó az állat elejét megvásárolni, mert a gazdaasszonyok és a szakemberek előtt ismert tény, hogy az állat hátulja izletesebb és kevesebb csontot tartalmaz, mint az eleje, amelyet a vallástartó zsidóság vallástörvényei kényszerítő hatása alatt fogyaszthat csupán. Mivel az állatok elejének eladásánál az elmondottakra tekintettel nehézségek merültek fel, természetes, hogy a vágók a fogyasztáshoz igazodnak és csak annyi marhát vesznek át, amennyinek úgy az elejére, mint a hátuljára fogyasztás mutatkozik. Nem titok, hogy sem az egyik sem a másik külföldi állam, mellyel bizonyos megállapodás volt hízott marhák átvételére, a hozzáfűzött várakozást nem váltotta be és jóval kevesebbet vesz át, mint amilyen kontingens átvételére magát kötelezte.

Ismételjük, nem zsidó szempontból, hanem kizárólag gazdaszempontból vizsgáljuk a kérdést és szűrjük le azt a vélemény, hogy korlátozott exportlehetőségek mellett egyetlen feladatot tartunk szem előtt, hogy a belső piac felvevőképességét erőnkhez mérten, de az állatvédelem legmesszebbmenő betartásával fokozni igyekezzünk.

Már most önként vetődik fel a kérdés

Szliács fürdő

Sziv-, gyomor- ideg- és mindennemű női bajoknak. Igen gazdag természetes meleg szénasavas és vastartalmu fürdő- és ivókúra.

METROPOL SZÁLLÓ

70 szoba, villanyvilágítással, fürdő a házban. — Unsdorfer losonci orth. főrabbi felügyelete alatt. — Bpestől közvetlen gyors, valamint közv. autóközlekedés. Vissza 66% kedvezmény. — Igénylésekre a Nemzeti Bank átutal személyenként 4—5000 Ko-t. — Felvilágosítás, prospektus közvetlenül, vagy: Dr. Strausz, Bpest, József körút 9. (Telefon: 133-999.)

MEGLEPŐ UJÍTÁS!

Piechnik és Mechl

IV., Váci-utca 18.

A paróka már nem öregít, mert a legújabb modellek csinosak és fiatalosak. Csakis natur hullámos hajból a cég titkos eljárása szerint tökéletesen fejhez simuló hártavékony szellel készítve.

ELEGÁNS!

FIATALOS!

A Talmud mesterei

— Rabbi Jehajšua ben Korhó —

A hagyomány szerint Korhó (kopasz) tréfás elnevezése Rabbi Akivónak és így Rabbi Jehajšua az ő fia volt. A gondviselés hosszú élettel áldotta meg, apja elhunytán 60—70 évvel még élt. Fiatal korában végigélte a római korszak súlyos terrorját, amely ráfeküdt a zsidóságra és általános pánikot okozott. Ma ezt úgy nevezik gúnyosan, hogy a zsidók hisztérikusok, Rabbi Jehajšua azonban a következőképpen írta le ezt a hangulatot:

— Egyszer ültünk a fa alatt és fújt a szél, zörögni kezdtek a levelek, mi pedig menekültünk azzal a kiáltással: jaj, jön a lovas ellenség. Bizonyos idő után hátrafordultunk és láttuk, hogy senki sem üldöz bennünket, erre sirvafakadtunk és mondtuk: Ime megvalósult rajtunk a bibliai átok: „üldözni fogja őket egy hulló levélnek zizegése”. (Jalküt Simajni, B'chükajšaj.)

*

Többször volt alkalma a pogány rómaiakkal vitatkozni. A nekik adott válaszában visszatükröződik nemes lénye.

Egy pogány azt kérdezte egyszer tőle: nektek vannak ünnepeitek és nekünk vannak ünnepeink, amikor ti örültök, mi nem örülünk és amikor mi örülünk, ti nem örültök, de mikor van az, hogy mi is és ti is örülhetünk? Azt felelte neki:

— Amikor hull az eső, amikor áldás jön a földre! Mert a 65. zsoltár leírja az eső áldása nyomán bekövetkező természeti életséget és utána a 66. zsoltárban azt olvassuk: „Ujjongjatok az Örökkévalónak az egész föld lakói”. Az egész földről van szó „az összes lakosokról vallás-különbség nélkül”. (Berésiz Rabbó 13.)

Egy pogány kérdezte tőle egy más alkalommal:

— Ugyebár, ti azt mondjátok, hogy az Isten előre látja a jövőt.

— Igen.

— Dehát az olvasható a ti bibliátokban, hogy amikor megteremtette az emberiséget és látta, hogy elromlott, akkor „szívében bánatot érzett és megbánta, hogy megteremtette az embert”.

— Van neked fiad?

— Igen.

— Mit csináltál, amikor született?

— Nagy lakomát cspaceam, örültem és másokat is megörvendeztettem.

— Nos, vajjon nem tudtad-e, hogy a vége az lesz, hogy meg fog halni?

— Tudtam. Dehát az ember öröm idejében örüljön, gyász idejében ráér gyászolni.

— No látod — fejezte be a rabbi — Így van I'tennél is. Ő tudta, hogy az ember vétkezni fog, de azért mégis megteremtette. (Berésiz Rabbó 27.)

*

Egy midrasi elbeszélés elmond róla egy mélyes ember és kedves vonást:

Valaki végrendelkezett és vagyonát fiának hagyta, de ezzel a záradékkal: „fiam ne örökölhessen semmit sem addig, amíg nem viselkedik úgy, mint egy esztelen.” Erre Rabbi Jajšé és Rabbi Jehajšua Hanósi elhatározták, hogy megkérdezik Rabbi Jehajšuat, vajjon mit érthetett a végrendelező ezalatt. Elmentek a háza felé és azt látják az utcáról, hogy négykézláb jár, széna van a szá-jában és a fia hajítja őt, mint egy lovat. Erre szép csendesen visszavonultak, majd később bementek a szobájába és megkérdezték az ügyről. Amire elkezdett nevetni és azt mondotta: „Esküszöm nektek, hogy az, amit kérdeztek az megvalósult nálam. Ha az embernek gyermekei vannak, akkor sokszor úgy viselkedik, úgy játszik velük, mintha bohóc volna. (Midras Sajchar Tajv 92.)

*

Igazságszeretete visszatükröződik abban az ismert mondasában is, amelyet

Szanhedrin 6. lapján találunk:

— Meg van írva: „Ne féljétek senkitől”. Ez arra vonatkozik, hogyha valaki mestere előtt ül s látja, hogy a szegénynek igaza van és a gazdagnak nincs igaza és félni lehet részrehajlástól, akkor ne hallgasson, hanem világosítsa föl mestereét.

A Talmud ezzel kapcsolatban a bírák függetlenségéről gyönyörű bibliai verseket citál. Pl. idézi Jehajšóft királyiak intését, aki (Divré Hajómim II. 19.) tanúsága szerint azt mondotta:

— Tudjátok meg ti bírák, hogy nem ember előtt ítélték, hanem Isten előtt.

*

Végül ideiktatjuk még a Szanhedrin 99. lapján található böcs tanítását a Tóra-tanulásról, amelyet ma is meg kell szívlelni:

— Aki Tórárt tanul és nem ismétli a tanultakat, olyan, mint hogyha valaki vet és nem arat.

Azaz: csak ismétlés által sajátítja el igazán az ember a Tóra-tudást.

Bombamentes pincehelyiség a templomban

Egyike a legszebb zsolnároknak így kezdődik: „Mimaamakim k'roszichó Hasém — mélységekből kiáltottam hozzád, ó Örökkévaló.” A zsolná kezdeté latin fordításban közismert fogalmat jelöl: „De profundis”, amely szóval mindenféle erkölcsi elbukottságot jelölnek.

Hogy megvalósuljon a mélységekből való kiáltás kifejezése, sok templomban az előimádkozó helye felé vezető utat lejtősen mélyítik.

Most azonban olyan értelmet nyert a mélységekből való kiáltás a templommal kapcsolatban, amelyről nemigen álmodhattak a régi barbár időkben, amikor nem kellett félni sem gáztámadástól, sem bombáktól. A mostani felvilágosodott korszakban ma holnap követni kell a rotterdami hitközség példáját, amely temploma átépítésénél a város polgármestere és hatósága intenciójára a templomot ellátta nagy gáz- és bombamentes pincehelyiséggel. Igazán elmondhatjuk tehát, hogy a mélységekből kiáltunk Istenhez, hogy — ne keljen a mélységekből kiáltanunk.

Ezzel kapcsolatban a külföldi lapok közlik az amsterdami segélybizottság jelentését. Kiderül, hogy öt év alatt 5000 kivándorlót továbbítottak a hollandi kikötőkből, óriási összegeket adtak ki a menekültek segélyezésére és most akciót indítottak, hogy az osztrák zsidókat segélyezzék, akiknek segélykiáltása valóban égbekiált „a mélységekből”, az emberiségnek „de profundis” állapotát jelenteli.

A heti szidrához

„V'im b'achasz jiszkóü v'najádü élecho hanszim róse alfé jisroél — ha egyet fujnak, gyülekezzenek össze hozzád a fejedelmek, Izráél ezreinek a fejei”.

Kürtszavakkal hívatta össze Izráélt Mózes a sivatag negyvenéves vándorlása alatt. De a 12 törzsfőnök összehívására egy hívó szó szolgált. A Rabbag felveti a kérdést: Minek kellett a 12 törzsfőnököt összehívni kürttel, holott személyes meghívás is eszközölhető lett volna? De a Tóra rendelkezése útmutatást ad arra nézve, miképpen kell a közület vezetőit kezelni. Nem szabad engedni, hogy egyenetlenség támadjon a vezetőség tagjai között. Ha a törzsfőnököket küldönc utján hívták volna össze, akkor esetleg ebből sértődések támadtak volna, az egyik talán sértődnek talált volna, hogy a küldönc őt hívta meg utoljára és így tehát a kürtszó a legalkalmasabb volt az ilyen viszálykodások és visszasságok kiküszöbölésére. Az a körülmény pedig, hogy csak egyszer hangzott fel a kürtszó, arra tanította a vezetőséget, hogy igyekezzenek maguk között egységet fenntartani.

„Zocharnü esz hadógü aser najchal b'miczarjím chinom...”. Az Egyiptomból kiszabadult nép fájdalommal emlékezik meg arról, hogy ingyen ehetett halat, hagymát, és különféle veteményeket. A Midras szerint ebben ugyanaz a gondolkozásmód nyilatkozik meg, mint amely a két madárról szóló ismert elbeszélésben fejeződik ki. A szabadon élő madár odarepült a kalitkához, ahol látta a jól ápolat madarat, körülvéve a legjobb madárétekkel. Irigyelni kezdte, de erre a kalitkában levő azt felelte: „Az ételeimet látod, de a kalitkámra nem nézel?” Így volt Izráél is: arra nem gondolt, hogy rabzsolgák voltak, csak arra, hogy bizonyos ételekhez hozzájutott ingyen. Az elkecseregett ember életfelfogása azóta sem változott: csak azt látja a dolgokban, ami őt felingerli és fájdalmat okoz neki.

„Eldod és Médod prófétálnak a táborban.” Ezt jelenti a hü szolga, Jehajšua, az ő urának. Azzal: „Uram, Majse, tartsd vissza őket.” Ezeket a szavakat a Talmud alapján Rasi a következőképp írja körül: „Ródd ki rájuk a hitközség szükségletét és akkor önmaguktól megszünnék

Az iloki főrabbi זצוק"ל

— Saját tudósítónktól —

A gyérszámú jugoszláviai orthodoxia egyik oszlopa R. Jozsef Méir Majse Steiner iloki főrabbi elhunyt. Taliszban és tfillinben végezte imáját, amikor szív-szélhűdés véget vetett életének 58 éves korában.

A megboldogult, akit nagy talmudikus tudása folytán a magyar orthodoxia széles rétegei is gaonként tiszteltek, a zá-

rábi orth. hitközségben is ellátta a rabbiteendőket. Méltó veje volt a hirneves R. Hillel Koloméer-nek z.c.l.

Nagy részvétellel lefolyt temetésén Deutsch szabadkai és Práger petrovoszeli főrabbi búcsúztatták, továbbá vejei — köztük a palánkai főrabbi — és fia R. Mordcháj. A zágrábi orth. hitközséget Rothstein József elnök képviselte a végtisztességen. — זצוק"ל

Politika és „zsidó szertartás”

A fasizmus elleni mozgalmat népfront néven jelzik. A fasiszta üdvözlés fel-emelt karral történik, ezzel szemben a népfront összeszorult ököllel köszön. Ezzel kapcsolatban egy külföldi antiszemita lapban és nyomában a hazai fajgyűlölő sajtóban is olvasható volt, hogy az ökölboszorult kéz: zsidó szertartás, még pedig Purim alkalmából. Ez természetesen légbőlkapott állítás. Ugyilátszik, összetévesztették ezt a két fogalmat: purim és jom-kipurim. Hisz erre vonatkozólag van egy tréfás zsidó mondás: K'purim tulajdonképpen azt jelenti: „mint Purim”, mert a kettőjük között bizonyos hasonlatosság van. Purimkor a zsidók úgy cselekednek, mint a gójok, alárcos felvonulást rendeznek. Jomkipurkor pedig vallásosnak mutatkoznak az I'tentől elrugaszkodott zsidók, akik egész éven át semmiben sem különböznek a gójoktól, vallásosak lesznek és utánozzák a jó zsidókat, amennyiben bűnvallomást tesznek és ütik a mellüket.

Ime, valószínűleg innen ered az az állítás, hogy az ökölboszorított kéz zsidó szertartás. Igen, bűnvallomásnál. De ennek semmi köze nincs a politikához. A Talmud egyik kijelentése szerint azért ütünk bűnbánólag a szív felé, mert a rosszindulatok onnan erednek. Amikor

prófétáskodni.” Mit jelent ez? Rasi megjegyzésében az a gondolat rejlik, hogy a közéletben sokszor látjuk, hogy némelyek felelőtlenül prófétálnak, azaz lelkesedésükben úgy képzelik a dolgokat, mint ahogy ők szeretnék, nem pedig úgy, ahogy vannak. Ilyen felelőtlen elhátrítására legjobb, ha az illetőket a kö-

mellünkre ütünk, akkor hangoztatjuk: „Vétkeztünk, hűtlenkedtünk, csúfságot beszéltünk.”

A mai politika is vétkezik az emberi méltóság ellen, hűtlenkedik az erkölcsi törvények ellen, rágalmozza a tehetetlen és gyengébb réteget, de ez nem vallyja be se a fasiszta, se a népfrontista politika.

A Chaszam Szajfér körül...

(Schwarz J. váradai rabbi közléseiből.)

Egy talmudtudós megjelent a Chaszam Szajfér előtt a Talmudból és decizorokból való vizsga céljából, hogy ennek eredménye gyanánt rabbioklevelet kapjon. A Mester egy-két kérdést intézett hozzá, de ez nem tudott rá felelni, hanem azzal mentegetőzött, hogyha vallási kérdés kerül elébe, akkor nem dönt emlékezetből, hanem utánanéző alaposan a Sülchon Örúchban és elmélyed az erre vonatkozó kérdésben. Erre azt felelte neki a Chaszam Szajfér: Hát tulajdonképpen mit gondolsz, én könyv nélkül tudom a Sülchon Örúch mindnygy részét? Én előbb sokat tanultam és ezért, ha egy dolognál el is veszítem a fonalat, meg tudom keresni, de az, aki semmit sem veszített, az hiába keres, nem fog találni.

zösség életébe kapcsoljuk, bevonjuk őket a közösség ügyeinek intézésébe, alkalmat adunk nekik, hogy mutassák meg, mit tudnak, és akkor a legtöbb esetben kiderül, hogy önmaguktól megszünnék prófétálni, belátják, hogy a közösség életét nemcsak lelkesedéssel, hanem felelősséggel és mérséklettel kell intézni.

Winkler-Ivria orthodox kóser penzió Balatonszárszon, megnyit!

Árak: teljes penzió napi négyszeri étkezéssel, előlányban 4.50, főlányban 6.— P. (Érdeklődés Weisz Mendel orth. vendéglőjében, Bpest, VII., Wesselényi-u. 18. Telefon: 144—275.)

Eredeti angol szövet- különlegességek

posztókereskedőnél V., Deák Ferenc-u. 4. — Szombaton zárva

Kazár Nándor

Orth. kóser Schreiber-penzió, Stary Smokovec. Tel. 43

Orth. kóser Villa Erika, Tatr.-Lesna. Tel. 28

Elsőrendű házak minden komforttal. Egész éven át nyitva. Szobarendelés előre. Elő-utószeszóban mérsékelt árak. Bővebb felvilágosítást nyújt: SCHREIBER MÓR, Stary Smokovec. (Ó-Tátrafüred) Telefon: 43.

Orth. כשר kakaó és csokoládé a legfinomabb kivitelben.

Keksz, levestészák és ostyaáruk. Diabetikusok részére „levegő” kenyér Elsőrendű dessert és különlegességek

WEISZ MÓR

orthodox kóser keksz, kétszersült, és süteménygyára, Budapest, VII., Dob-utca 22. Telefon: 1-423-65

Berdicsevi legenda

Reb Bórech nagybeteg. Kétoldali tüdőgyulladás. Borogatások, orvosságok, az ember gyógyítóművészetének minden fortélyát használják fel a tudás teljes vértetében felvonult orvosok. Mert orvos az van a javából. A gazdag bérlő családja nem sajnálja a pénzt, hisz' a Tóra kifejezett parancsa: mindent feláldozni az egészségért. I'tentől remélni a gyógyulást, de azonnal orvoshoz fordulni. Mert az orvos kezét Ő vezeti.

De a páciens nem hederít a körötte buzgoló fehércsapó alakokra. Nehezen küzd a lélegzetért, s szeme meredten szegeződik a szemben levő sarokra. Ott ... ott áll valaki. Már százszor felszólította környezetét, hogy távolítsák el azt a hosszú, hajlathátú, hullaképi idegent, aki oly ismerős előtte és mégis ismeretlen, azok csak részvevően néznek red, megtörlök gyöngyöző homlokát és az a mézszínű arc ott a sarokban, mintha gúnys fintort vágott volna ilyenkor felé.

Reb Bórech tekintete kegyelemért könyörög, arcvonásai eltorzulanak és ajkairól nehezen szakad fel a szó: A ... Rebbet ... hívjátok, a rebbet ...

Rabbi Lévi Jiczchok, a Berdicsevi, nem tartozott a haragosak sorába. Nótás szolgálja volt az Urnak, védőügyvédje a Legfelsőbb Bíróságnak minden megtévedtnek. Csak akkor haragudott, ha egy-egy védőbeszédével kudarcot vallott és a mennyei ítélvőgrhajtottak valahol munkába léptek. Ilyenkor beborult R. Lévi Jiczchok homloka, kemény semmisségi panaszokat vágott oda a Legfelsőbb Bíróságnak, a legfurfangosabb érveket szolgáltatva védenekéi ártatlansága mellett. S ha még a harag sem használta, akkor megint elővette a régi, jól bevált módszert, s olyan bensőségesen, annyi bübájjal dalolt el egyet-egyét a zsoltárok királyi dalaiból, hogy odafenn az ítélvőgrhajtottak könnyekre fakadtak.

Szokatlan volt tehát a mély fájdalom, mely R. Lévi Jiczchok arcát megülte, midőn a vigasztalásra szoruló házának küszöbét átlépte.

Családtagok és gyermekek tiszteletteljes üdvözléssel fogadták a Rebbet. Ez intett és a szoba kiürült.

Tört, reszkető hangon szólt meg a Rebbe.

— Bórech, add meg a tiszteletet a Világ Urának és vadd be nagy vételkedet ... A bérlő összezerzent és alig hallhatóan nyögte:

— Rebbe, az Irgalmas — áldassék az Ő neve — igaz bírő, de én ártatlan vagyok. Nincs olyan igaz ember a földön, aki ne vétkezne, de amit tettem, mindig megtettem. Követtem a Mindenható parancsait, buvárokodtam Tanában, segittem szolgálait, mindent ... mindent ... — és itt könnyekben fult Reb Bórech hangja. Vergődve küzdöttel: szava a zokogással: — Rebbe ... miért kell meghalnom — hisz még fiatal vagyok? ...

A Berdicsevi merően nézte a szerencsétlen embert. Végtelen részvét fénylett szemében, de hangja szilárdan csendgett: „Bórech! Te embert öltél!”

A beteg megvonaglott, irtózáva emelte karjait szeme elé és szinte földöntúli hangon tört ki belőle: „Rebbe! Nem igaz! Soha!”

És R. Lévi Jiczchok beszélni kezdett. Halkan lágy hangon, melynek hullámai körülölelték a lázban vergődőt, elszongították meggyötört idegeit. Reb Bórech szemei előtt egyre zavarosabban látszottak a tárgyak körvonalai, s lassan alábukott a fekete éjben.

Amikor a nagybeteg magához tért, az uccán állott. Keze a rebbeében nyugodott. Reb Bórech megriadt. Hogyan jutottak ide ki? Hogy lehet az, hogy az orvosok a családtagok ilyen eszeveszett éji sétára engedték? De a Rebbe biztatóan mosolygott és a bérlő nem kérdezett.

Jeges hó csikorgott lábaik alatt s bár Reb Bórech nem érezte, tudta, hogy a hideg szörnyű. Agya egyre tisztább lett, csak a tarkóján érzett nehéz nyomást. A hó szinte repült lábaik alatt, a szédítően gyors iramban, de fáradtságna: nyomát sem érezte.

Most hirtelen megállottak. És Reb Bórech a legnagyobb meglepetéssel vette észre, hogy tulajdon lakóhelye előtt állanak.

Kérdően nézett a Rebberre. Ez a kapu felé mutatott. És Reb Bórech — látott.

Látott egy hosszú, hajlott alakot, pergamentt asszont arccal. De most megismerte. Reb Szender volt. Hajdan gazdag kereskedő, néhány éve tönkrement, s tavaly — valamikor ilyenkor történhetett — elköltözött az élők világából. Reb Bórech adott is neki nem sokkal halála előtt egy nagyobb összeget, hisz jóformán egyetlen barátja volt. De meghalt, egészen bizonyosan, feltámaszthatatlanul és most, most honnét jön ide? A bérlő arca eltorzult az ijedségtől, ujjai belevájta R. Lévi Jiczchok karjába, lábait meginogták. De a Rebbe erős kézzel fogta, s ujjá megint az árendás házának kapuja felé mutatott.

Reb Szender már nem volt egyedül. Egy rémületet gerjesztő lány állott háta mögött. Hétágú korbács suhant meg kezében és verte, ostorozta meggyötört áldozatát, míg abból patakokban folyt a vér.

És a Rebbe most először szólt: „Az éhség démona.”

Reb Bórech el akarta fordítani fejét, nem bírta a szörnyű látványt. De nyaka nem engedelmessékedett akarataának és mintegy megbüvöltlen tapadtak szeméi a borzalmas képre.

Reb Szender most egy lépést tett a bérlő házának kapuja felé. És e pillanatban új rém lépett a színrre. Kezében lándzsa volt, melyet oly erővel döfött a kapuhoz közeledő Reb Szender szívébe, hogy az messze hátrátantorodott.

A szegény démona — szolt R. Lévi Jiczchok.

Szender tétován állott két kintjára között. Arcán végtelen kétségbeesés, szemében az üzőtt vad panasz. És az Éhség új rohamra korbácsolta.

— Menj, menj eszeveszett, ne riadj vissza, mert különben véged!

És a kapu előtt visszaverte a szegény szózata.

— Be ne merészkedj. Emlékszel barátod arckifejezésére, mellyel neked adott? Nem mondotta szóval is, hogy „ezek azt hiszik, hogy az ember bőre alatt is pénz van”? Vissza, vissza e kaputól!

És a szegény ember vére folyt, csörgedezett és megfestette a szűz hó kékes fehérjét. Reb Bórech oda akart szaladni, kiáltani akart, de se szó, se mocmás nem sikerült.

És a csörgedező vérpatakok folyamán dagadtak, s elsodorták Szender testét. És a bérlő házánál megjelent egy felséges arcú férfi, s lángbetűkkel írta háza falára az évet a hónapot, a napot.

Megbüvöltlen nézte Reb Bórech, azután lehajtotta a fejét és mélyet sóhajtott.

—Ma egy éve. Ma Szender Jahrzeitja van.

És végigzuhan a fagyos havon.

R. Lévi Jiczchok még ott ül vele szemben. De a sarokból az árnyék eltűnt. És Reb Bórech szeméből megindult a könnyek ária. De a berdicsevi már nem haragudott. Arcán mosoly ömlött el és Reb Bórech tudta, hogy a végzet elhárult.

— Megbántad fiam, ugyebár? És vigyáznai fogsz szavaidra és arcvonásaidra, ha adni fogsz, mert látad, hogy egy szóval, egy mozdulattal is lehet ölni, talán éppen abban a pillanatban, midőn azt hiszed, hogy jót cselekedtél.

És a Berdicsevi sokszor mondotta tanítványainak:

— Semmiért nem kell az embernek annyira szégyelnie magát, mint ha embertársai szégyellenek tőle kérni valamit.

Rombol a gyűlölet

XIX. századbeli elbeszélés egy morvaországi gettóból.

Péntek este, a szombat királynőjének ünnepélyes fogadása után, amikor a zsinagóga közönsége az előcsarnokon át elhagyni készült a templomot, az áhitatoskodók egy asszony pillanthattak meg, aki kézenfogta kis fiát és láthatólag az i'tentisztelet végére várt. Szomorútekintetű volt ez az asszony, mégis belső béke ült ki fíradt vonásaira. Világosan látszott, hogy a bánat és szenvedés nem volt ritka vendég életében. Alig lehetett harminc éves, fiacskája sem töltötte be még életének ötödik esztendejét. Egészséges, jóképű fiúcska volt, sima, szőke haja alól békés, ártatlan szempár bámult a világba. A fiúcskát Andrisnak hívták és özvegyanya a *sabbesz-gajte* volt.

A régebbiek közül mindenki jól tudja, hogy mi az a „sabbesz-gajte”. Nem valami elterjedt foglalkozás az övé, magához hasonlókat csak más városok zsidó utcáiban találhat. Keresete nem túlságosan bőséges, leginkább az emberek jótékonyására van utalva. A sabbesz-gajta a zsinagózában látja el tisztjét, de nem ott imádkozik, főfeladata a péntek esti imák után a templomi gyertyák eloltása. Sötét, hideg téli reggeleken gyertyát gyújt és befűt a szombati i'tentiszteletekhez. Innen a neve: a gyertyagyújtónő.

Amikor a zsinagózában elvégezte dolgát, Andriskáját kézenfogva megkezdte körútját a „Zsidó utcában”. Kötelessége volt beszólni minden házba, hogy nincs-e valahol szükség rája. A szombaton tilos tüzgyújtással és eloltással kapcsolatos munkák elvégzése a sabbesz-gajterta tartozott. Befűtött a zsidó lakások kályháiba, világosságot csinált a szobában, vagy eloltotta a fénycsőket, ha nyogovóra tértek. Ezt a körútját háromszor végezte hetenként: péntek este, szombat reggel és végül szombaton délután. Nem volt olyan zsidó lakás, ahol ne vendéglétek volna meg a gyertyagyújtónőt és a kis Andrist. Péntek este rendszeren jószívvel kanyarított barchesz-darabokkal telt meg az asszony kosara, szombat reggel tejeskalácsot kapott és délután mindenki félretett számára egy-egy darab finom kuglit.

A kis Andrisnak meg volt tehát a jó oka arra, hogy a szombaton örüljön. Különösen kellemesen érezte magát Meyer Braun házában, akinek derék felesége, *Taube* igen jószívű asszony volt. A lámpagyújtónő és fia a gazdag Braun házában minden egyes otlétük alkalmával bőséges vacsorát, reggelit, illetőleg ebédet kaptak. Az „utca” többi lakója szerint Meyer Braun ezt könnyen megtehette, mert a vagyona sok ezerre ruggott. Persze lehet, hogy ez csak olyan szóbeszéd volt, mert hiszen Braun pénzt senki sem számolta meg.

Igy élt a kis Andris jámbor ártatlansággal édesanyjával. Az „utcaból” szerezte testi táplálékát, lelki eledelét pedig a templom szolgáltatta. Egyforma mehatottsággal hallgatta péntek este a „*l'chó dajdit*” és vasárnap — a misét, ugyanolyan kíváncsisággal figyelte szombaton a rabbi és vasárnap a plébános prédikációját, anélkül, hogy akár az egyikből, akár a másikkól valami sokat megértett volna. A zsinagózában a Tórárt látta csókolni, a — katolikus templomban pedig elsajátította a keresztvetést. Anyja jámbor, vallásos keresztény volt, azonban ismerte a zsidókat, mivel állandó érintkezésben állott velük és amiatt nem osztozott azokban a babonás és gyűlölködő előítéletekben, amelyekkel a polgárság meg volt metelyezve. A tiszta emberszeretet érzését hordta szívében és ennek magvat plántálta gyermekeibe is.

*

Amikor a kis Andris hat éves lett, anyja beíratta a városi iskolába.

Amidőn első ízben a tanterembe lépett, a gyermekek, jövőd osztálytársai, így kiáltottak feléje: *Zsidófiú! Zsidófiú!*

Zsidófiú! Ezt a kifejezést még sohasem hallotta, nem is tarthatta tehát csúfolódásnak. Emellett meg volt róla győződve,

hogy ez az üdvözlés nem őt illeti, mert hiszen ő nem zsidó fiú. Amidőn azonban ismét felhangzott: *András zsidófiú, András zsidófiú!* — már nem lehetett kétséges többé, kire gondolnak. A gyermekek viselkedése meglepte, mert nem tudta, hogyan reagáljon rá. Nem volt zsidó, nem is vette eddig sértésnek, a szavak mélyén azonban bosszantani vágyást és gyűlöletet érzett. És minthogy ezt nem tűrhette el, a közvetlenül mellette álló Pista gyereket erőteljes öklöcskéivel alapos leckében részesítette. Erre aztán általános verekedés támadt, amit csak a tanító hirtelen belépése szakított meg.

A tanító kezében nádpálcával vallotta a delikvenseket. Ezek egyértelműen azt bizonygatták, hogy Andris ütött először.

— Miért ütötted meg Pistát? — kérdezte a tanító.

— Mert „*zsidófiúnak*” szólított — válaszolt a gyermek.

— És mit követelt el ezzel? Talán csúf szó a „*zsidófiú*”?

— kérdezte ismét a tanító.

És eltöltötte a gyermekeket a civakodástól.

Délben, amikor a fiúcska hazajött, anyja megkérdezte, hogy mit tanult az iskolában.

— Anyám! mond, csúf szó-e az, hogy *zsidófiú*? — kérdezte Andris.

— Hogy kérdezhetsz csak ilyen butákat?

— Zsidófiú vagyok én? — kérdezte tovább a gyermek.

— Nem. De miért kérdezel?

— A gyermekek *zsidófiúnak* neveztek engem! — jelentette Andris — erre lekentem Pistának egyet. Ekkor bejött a tanító úr és megtiltotta, hogy *zsidófiúnak* nevezzenek. Nekem pedig azt mondta, hogy ez nem csúfolódás.

— A tanító urnak igaza volt — szolt az anya — a „*zsidófiú*” tényleg nem csúfszó, azonban, aki mondja, az csúfolódni akar. *Zsidófiú* és keresztény fiú egészen mindegy, te éppen olyan fiú vagy, mint Braun Zsiga és ez éppen olyan fiú, mint te.

Andris egy kis ideig gondolkodott, majd ismét megszólalt: — Mi lenne anyám, ha Zsiga engem „*keresztényfiúnak*” szólítana?

— Ezt Zsiga sohasem fogja megtenni. A zsidók ilyesmit nem tesznek.

— Miért nem?

— Mert ők elnyomott nép.

— Mit jelent az: „elnyomott nép”?

— Ennek a megértéséhez te még kicsiny vagy: majd ha pár évvel idősebb leszel, mindent megértesz. Most csak annyit mondd nekem, hogy az elnyomott népek szomorú az élete és még a gazdag zsidók is, mint Braunék, nem lehetnek egészen boldogok.

Amikor a következő szombaton anyjával az „utcaban” járt, nem volt többé oly vidám, mint régebben. Minden házba, ahova beléptek, szomorú szemekkel bámult az emberekre, hiszen ezek az elnyomott néphez tartoznak. És amikor Meyer Braun őt édesanyjával együtt ismét pompásan megvendégelte, a kis Zsiga sorsára gondolva a legjobb falatok közben sűrű, nagy könnyecseppek gördültek le arcáról.

A jószágos *Taube* asszony rögtön észrevette ezt és miközben résztvevően simogatta meg a gyermek szőke fejét, megkérdezte: — Miért sírsz Andris, bántott talán valaki?

— Hiszen maguk egy elnyomott nép! — tört ki a fiúból a visszafojtott zokogás.

Az asszony elnémult a csodálkozástól, aztán erőt véve magán, a gyermek állat felemelve megkérdezte: *Hogyan tudod ezt? Ki mondta neked gyermekem, hogy elnyomott nép vagyunk?*

— Az anyám.

— Az anyád?! — kérdezte *Taube*. — Ő mondta, akkor elhíheted. Igen, mi tényleg elnyomott nép vagyunk. Azonban miért sírsz?

— *Azéri, mert maguk egy elnyomott nép* — mondta a fiúcska, aki sirásának más okát valóban nem tudta adni.

Taube akkor megcsókolta a fiúcskát és férjéhez fordult: látod, Meyer, milyen jólkü ez a gyermek! *(Folyt. köv.)*

HIREK

NAPTÁR

Sabbosz B'haalajszchó Szivon 19 II Per.

Gyertyagyújtás (Bpest) : 7.25

שנה kimenetele „ : 8.30

סוף זמן קריאת שבע (Bpest) : 6.45

Tisztelettel felkérjük mélyen tisztelt olvasóinkat, sziveskedjenek az esedékes előfizetési díjat azonnal beküldeni, hogy a lap szétküldésében ne álljon be fennakadás.

— **Rombol a gyűlölet.** Ilyen címmel kezdjük meg jelen számunkban új elbeszélésünket. Az elbeszélés elvezet bennünket a XIX. század harmincas éveibe, amikor a morvaországi zsidó élet hanyatlani kezd a zsidó „utcák”-ban és amikor az emancipációért lelkesedő és ezért még vallási életüket is feláldozni kész morva zsidók megtanulják, hogy a külvilág gyűlölete ellen a zsidónak csak egy menedéke van: a vallási szabványok szigorú betartása.

— **A budapesti orth. hitközségi két-évfolyamú leánytovábbképző** június 8-tól 14-ig tartotta évvégi összefoglaló vizsgáit. A vizsgák sorát a hittan vizsga nyitotta meg. A növendékek egyformán szépen feleltek akkor, amikor az ő lelkükhöz legközelebb álló midrásokat, a szülők, tanítók tiszteletére, a jócselekedetre, embertársaink szeretetére, a szombat és ünnepnapra, általában a szent életre vonatkozó parancsokat fejtegették és amikor a pozitív vallásgyakorlatról, a zsidó asszony kötelességeiről, az egyes ünnepek imarendjéről stb. beszéltek. A külön tárgyként felvett, zsidó vallásos irodalom vizsgán lelkesen ismertették a nagy héber költők alkotásait s az azokban kibontakozó nemes, zsidó eszményeket. Kiváló eredménnyel vizsgáztak a növendékek a kereskedelmi tárgyakból: gyors- és gépírásból, kereskedelmi ismeretekből, levelezésből, számtanból, valamint a német és francia nyelvből. Iparművészetből egy szabad ipart, a művi-

rágkészítést tanulták meg a növendékek, magyar és világirodalomból, valamint művészettörténetből Európa művészetének és kultúrájának ismeretéről adtak tanubizonyítást. — **A leánytovábbképző az év folyamán a minisztériumtól nyilvánossági jogot nyert** és a tanfelügyelőség kiküldöttjének elnöklete alatt tartandó vizsgák után a bizonyítványosztás jogával ellátta. — **Beiratások a leánytovábbképzőbe** jún. 21–22-én eszközölhetők a polgári leányiskolában (Dob-utca 35.).

— **Kormánybiztos Dunaszerdahelyen.** Nemrégiben választott előjáróságot a szerdahelyi hitközség. A választást petíció folytán felülvizsgálta az illetékes iskolaügyi minisztérium és mivel a panaszból felsorolt szabálytalanságokat beigazolták, a pozsonyi központi iroda útján felfüggesztette az előjáróságot és a képviselőtestületet. Az iroda a hitközség eddigi elnökét Weisz Sándort nevezte ki kormánybiztossá a hitközség élére.

— **Tóra-avatás Kiskőrösön.** Felejthetetlen, magasztos és lélekemelő ünnepe volt a kiskőrösi zsidóságnak. Sovüajsz ünnep első napján. Ekkor avatták fel a Szabolcs Dezső által iratott gyönyörű kivitelű Széfer-Tórárt, amelyet elhunyt atyja Reb Slajmaj Szekulesz emlékére iratott. Délután 9 óra után már gyülekezett a hitközség apraja-nagyja a hitközség nagy tanácstermében, ahol dusan terített asztalok várták a vendégeket. Féltilkor hozták át a Tórárt a pap-lakból ének-kíséret mellett. Az ünnepély fénypontja a főrabbi ékesszólása, monumentális beszéde volt. Snyders Jakab főrabbi lélekbe markoló beszéde mindvégig magával ragadta a hallgatóságot. Esetelte az ünnep jelentőségét, követendő példaképp állította oda az adakozó Szabolcs Dezső és nevének nemes érzeit, fennkölt gondolatvilágát. Öröm-könnyeiket préselt a hallgatók szeméből a főrabbi azon ténymegállapítása, hogy ime, „vajchán som jiszroel”, egy szívvel, egy lélekkel áll itt az egész hitközség, amikor ily nemes ügyről, a *kabolasz hatajróról* van szó! Nincs nézeteltérés, nincs áldatlan viszály és széthuzás, ime, mindnyájan megjelentek a Tajro tisztelet-adásához.

A nagyhatású dróso után megindult a menet. Baldachin alatt vitték a Tórárt kézről-kézre átadva, míg a templom előtti téren a hitközség-, a Chevra, a Sasz-chevra- és a Talmud Tóra elnökei s a templomgondnokok felkioszorozott Tórákkal fogadták az új Széfert. Utána körtáncsal és vidám ének-számokkal lélekemelő hangulatban ért véget a valóban bensőséges Tóra-ünnepély. (Schw.I.)

— **A görög király és a zsidók.** Szalonikiból táviratozzák: II. György görög király nagyobb utazást tett Thessaliában, Macedónián keresztül. A nép mindenfelé nagy örömmel fogadta. A zsidók ezrei is résztvettek az ünnepségeken. *Volo*-ban *Pessach* rabbi üdvözölte egy nagyobb zsidó delegáció élén a királyt, aki meleg szavakban válaszolt. *Castoriában* hódoló iratot nyújtottak át neki. *Tricalában* azt válaszolta a király a zsidó küldöttségnek, hogy igen nagyra becsüli a görög zsidóságot, amely hűséges hazájához. Megemlítette azt is, hogy nagyapja, I. György, amikor Tricalában látogatást tett, mindenkor *Haimaki Cohen* zsidó kereskedőnél szállt meg.

— **A müncheni nagy zsinagóga sorsa.** Amint Münchenből táviratozzák, az ottani hitközséget hirtelen azzal a hivatalos közléssel lepték meg, hogy pompás nagytemplomát lebontják, hogy egy autóparknak helyet csináljanak. Már meg is kezdték a lebontási munkálatokat és a hitközség vallási funkcionáriusainak csak nagynehezen sikerült a szent Tóratekerseket megmenteni: a péntekre, június 10-re virradó éjszaka a hitközség mintegy száz tagját alarmirozták, hogy a mentési munkálatban segítsenek. A monumentális építmény lebontása négy hetet vesz igénybe. (Zsidó Táv. Iroda.)

— **Doktorrá avatás.** Június 3-án avatták a filozófia és pedagógia-tudományok doktorává Wirth Ferencet, Wirth Kálmán tanker. kir. főigazgató, a leánygimnázium érdemes igazgatójának fiát.

A karcsuság titka

EHRENTÁLNÉ (Geczovits Renée)

fűzőszalon, Dohány-u. 39.

Telefon: 140-264.

ארטא נשר

Karmel Friedmann Pensió Józsefné

Budapest, Andrássy-út 43.
Telefon: 1-289-67.

Elsőrendű villamos és autóbussz-összeköttetés a város minden irányában.

Modern kényelemmel berendezett folyóvízes szobák, éjszórangú — kívánatra diétás — konyha.

Referencia:

Bpesti orth. rabbiság

— **Tóraavatási ünnepség** színhelye volt Rajs-chajdeskor *Hejőcsaba*. Groszmann Mór, a hitközség köztiszteletben álló oszlopos tagja, évtizedeken át volt elnöke, a hitközség számára új Széfert iratott, melyet megkapó külsőségek között avatták fel és adták át rendeltetésének. Groszmann M. Lajos főrabbi tartotta az avatóbeszédet, melyet *sz'udasz miczvo* követett, s az összes szónokok méltatták az érdemekben megöszült nemes adakozó kiválóságát.

— **Beregszászból** jelentik: A II. hitközség által megválasztott *Rogner Raw* Sovüajszra elfoglalta a rabbiszéket.

KOHN-PENZIÓ, BALATONSZEMES

Orth. kóser, egész éven át nyitva. Gyermekeket felügyelet mellett 6 éves kortól felelősséggel elvállal. Nászutasok figyelmébe egész éven át. Csendes, nyugodt hely. Elő- és utóidényben mérsékelt árak.

Nyaráljon Crikvenicán

(Jugoszlávia).
ENGEL
orth. kóser penzió
napi 75 dinár.
Kérjen prospektust!

ZUGLIGETBEN

gyönyörű parkos villában néhány gyereket nyarálásra elfogadok.
ECKSTEIN WOLF hitoktató,
VII., Dob-u. 13. II. 3.

Olcsón nyaralhat

nálam gyermeke Mátrafüreden Csafádiás otthon, bőséges orth. kóser étkezés. Német társalgás, gondos pedagógiai és orvosi felügyelet

Érdeklődés: GRÜNVALD MÓR állami tanító EGYEK. (Hajdu m.)

Farkasvölgyi

orth. kóser penzió a Svábhegy déli lejtőjén
Torbágyi-út 110. sz. Tel.: 165-275.
(59-es villamos). Minden szoba külön terrasszal, folyóvízzel. Elismert kitchinő konyha, polgári árak.
Referencia: Grosz J. József budai orth. főrabbi.

Berkovits Livia

nőruha szalonját V. Erzsébet-tér 8. alól, VI. Teréz-körút 25. sz. alá helyezte át.
Urileányokat szabni-varrni tanít jutányosan. (Telefon: 311-573.)

— **Halálozás.** Megrendítő haláleset történt a közelmúlt napokban *Mátészalkán*, ahol az ottani hitközség egyik nagytekinthető, közbecsülésben álló tagja: *Reiner Ignác* hunyt el tragikus fiatal-ságban, 46 éves korában. Az elhunyt egyik alapítója volt az ottani talmudórának és az élen küzdött minden vallási érdekű ügyért. Nemcsak a hitközség tagjainak osztatlan mély részvéte kísérte utolsó földi utjára, hanem a város egész lakossága fordult őszinte együttérzéssel a mélyen sujtott özvegy és 3 kis árvája felé. Lelke mélyéig megrendítette a gyászolóközönséget, amidőn *Reiner Bernát* máriapócsi lakos, a megyeszerte ismert és nagytekinthető talmidchóchom, az elhunytnak 80 éves édesapja, mondott lélekbenmarokoló beszédet ifjan elhalt fia koporsójánál. Ugyanilyen megindító volt az elhunyt apósának *Goldberger* urnak (Szombathely) beszéde is. *Reiner Ignác* halála mélyen sujtotta a mátészalkai *Jerem* nagy tőborát is, amely az elhunytban egyik értékes vezetőjét veszítette el. — הנצי"ה

— **Adományok.** Különböző jótékony céllra vettünk: Hitközség Karád 40 P., öz. Weisz Mórától (Kecksemét), Jáger Miksától (Berekbözörmény) 5—5 P. Az összegeket rendeltetésükhez juttattuk.

PARÓKÁT
legszebb kivitelben készített hullámosított hajból; javítást, ondolást olcsón vállal
HEISZ JENÓNÉ
parókakészítő és női fodrász,
Budapest, VI. Vasváry Pál-u. 4.

— **BEKÜLDÖTT KÖZLEMÉNYEK.** Friedmann Malvinkának Makó, Segelbaum Ernővel Szerencs való eljegyzéséhez szívesen gratulál: Friedmann Sámuel és neje, Makó. — A salgótarjáni T. B. szívesen üdvözli Berkovits Jenő gondnokát, Kiszner Arankával való eljegyzéséhez. — Sátoraljujhelyen „sz'udasz hajdoo"-t rendezett Stern Jakab, betegségéből felépülése alkalmából. A miczvo-bankett fényét emelték felszólalásikkal Klein Bernát főrabbi, Löbl Wolf rabbi, Stern S. T. — A makói Tiferesz Bachurim ezúton értesíti a társaságukat, hogy június 26.-án ünnepi fennállításának 15.-ik évfordulóját, nyilvános sasz-szijummel egybekötve. A társaságületeket, valamint saját volt tagjait az ünnepélyre ezennel szeretettel meghívja.

ROSENBAUM PENZIÓ és ÉTTEREM

SIÓFOK, Batthyány-u. 2. a, „HAP"-villa Telefon: 80.
Modern kényelem. Terrasz-étterem. Magyar-francia és diabetikus konyha.
Mérsékelt árak. Kérjen prospektust. (Bpesti érdeklődés Wesselenyi-u. 4.)
A tabi orth. Rabbiság felügyelete alatt.

Orth. Gyermekek Otthon, Lócsefüred, 750 m.

Bőséges ötszöri étkezés, mérsékelt árak. Pedagógiai és orvosi felügyelet. Vizvezeték, villany, uszoda. Gyönyörű fenyvesekben, egészséges napos szobák. Kirándulások, társasjátékok.
Tulajdonos: GRÜNHAL ÁRON, LEVOCKE-KUPELE. Referenciát és felvilágosítást nyújt (szivességből) Dr. Deutsch Adolf igazgató, Budapest, VII., Dob-utca 35.

Családi hírek

(Négy sorig 4 P.azonfelül soronkint 1 P.)
Groszberg Sárika, *Groszberg Juda* z. c. l. leánya Bpest és *Guttmann Béla* Bé-kécsaba jegyesek.

Stern Bertuska Bpest, *Halpern József* Bpest jegyesek.

Fried Herminkét Kisvárdá eljegyezte *Ungár Zoltán* borkereskedő Hajdunánás-Szeged.

Horovitz Elluskát Hajduhadház, eljegyezte *Blau Mór* Debrecen-Püspökladány.
Salamon Irén és *Friedmann Artur* Bpest, házasságot kötöttek.

Klein Klárka Püspökladány, *Brüll Endre* Mezökövácsháza jegyesek.

Hoffmann Rózsika Csorna és *Goldstein Sándor* Miskolc, jegyesek. (Mindenkülön értesítés helyett.)

Friedmann Ágnes, *Friedmann Vilmos* nyíregyházi rabbi leánya és dr. *Boros István* rabbi, június 14-én Debrecenben házasságot kötöttek.

Roth Henrik Bpsten szombaton ünnepelte *Majse* fia barmiczvjóját, a fővárosi orthodoxia színe-java jelenlétében. Az ifjú szép psetlit és drüst mondott. *Schlesinger Herman* az elmúlt szombaton tartotta *Jiczchok Dov* fia barmiczvjó-avatását ünnepélyes keretben. A barmiczvjó elmés psetlit és drüst mondott.

Guttmann József, lapunk munkatársa (Torna) szombaton ünnepelte *Jákav* fia barmiczvjóját az egész hitközség jelenlétében. Az ifjú egyórás charifusz-magidusz drósoja nagy tetszést aratott.

Menyasszonyi ajándékok, óra és ékszerárak legmegfizetőbb vétel és eladási forrása **GESTETTNER IMRE**, Újpest, Király-u. 47. Budapesti telefon 2-945-60. Ékszertőzsdetág.

ELADÓ BRILLIÁNS ékszerekért nagy árat fizetnek. Mindennemű ékszer, óra jutányosan beszerezhető: **Streicher Béla**, Teréz körút 31. Telefon: 310-879. Szombaton zárva.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK:

L. K. Dróso íránt sziveskedjék *Braun* Izraél rabbihoz fordulni. *Uj címe: Izabella-u. 36.*

F. Névtelenül beküldött cikket, közleményt, nem méltatunk figyelemre még akkor sem, ha tartalma egyébként megfelel.

Pályázatok

Pályázatok és apróhirdetések díjszabása: Minden szó egyszeri beiktatása 16, vas- tagon szedett betűkből 32 fillér. Állást- keresőknek 10, ill. 20 fillér. Legkisebb hirdetés díja 2 pengő. Az összeg előre- küldendő be: lehet 10 filléres levélbé- lyekben is.

MAKÓI ORTH. IZR. HITKÖZSÉG.

אקרויט דקהלנו יצוי חלשיו ביום העוד של א' בחתי חריצה ספיק למלא מקום הרומיין שנשא סנוי עיי פטירה הרב הגאון הסניד המנה מיה חיים יודא דייטש וציל באופן שמבקשים בחור כהלכה בחורה ויראה ובחסידות, בן גדולים ואורח הארץ, אשר יהי ראוי לאימצול הוצח למלא מקום גדולים, שישא את בת הרב הגאון המנה ויל השוכות נערכות על כתיבת אלמנת הרב דיל: Özv. Deutsch Lipótné rabbiné, Makó.

זאב צבי מאנטאג שלמה רובינשטיין ראש הקהל סגן רה"ק.

Viktória Sajt ÖLBŐ

Lerakat: VII., Nyár-u. 34.

Schuls-Tarasp

(Svájc) 1250 m. a tenger színe fölött. Gyógyfürdő a nap-magasslaton. Egyenértékű források és fürdők mint Karlsbadban és Marienbadban.

Hotel Viktória

elsőrendű, orth. כשר, mérsékelt árakkal. Prospektust küld: A. Kempler, Lugano (Schweiz)

Dr. Frenkel Bernát

vallástanár

ZSIDÓ NEVELŐINTÉZETE

Bpest, XIV., Szabó József-utca 14. Ütűlő: I., Béla király-út 34. Telefon: 165-170.

INTERNATUS fiuknak és lányoknak Leánytovábbképző 14 évesnél idősebbeknek. Korrepetáló tanfolyam, zene, nyelvek.

* GYERMEK ÉS DIÁKÜDÜLŐ A SVÁBHEGYEN, 3000 négyzetméteres PARKBAN. Külön gyermeksport! Feinötteknek is. Prospektus díjtalan.

Orth. fiuinternátus Miskolcon!

Szeptember elsején Miskolcon, a miskolci orthodox rabbi felügyelete alatt, az iskolák közelében tanári korrepetálással, idegen nyelvek, zenetanítással, orthodox fiuinternátust nyitok. Az internátust minden igényt kielégítő komforttal látom el. Felvilágosítás: Horovitz Ferenczné, Ujhuta, Joli panzió.

A szíves érdeklődők referenciáért A uszterlitz miskolci főrabbi úrhoz s a miskolci „Erzsébet” fiúiskola igazgatóságához fordulhatnak.

BECKERT HUGÓ parókakészítő specialista

Speciális kivétel! VII. DOB-UTCA 27 Speciális kivétel! Elegáns paróka fejhez simuló hártavékony széllel, csakis valódi prima hullámos hajból készítve.

Apró hirdetések

SZÉFER TÓRA garantáltan kóser, elsőrendű száffértől, olesón eladó, Megbízott: Lövinger Juda, Debrecen, Csokonai-utca 38.

MINDEN tekintetben megbízható, ügyes, szorgalmas, vallásos zsidó lányt keresek szakácsnőnek nagyobb háztartásba. Ajánlatok igény megjelöléssel „Budapestre, rögtön” jelíggel a kiadóba.

SZOMBATTARTÓ, feltétlen megbízható, fűszerszakmában jártas fiatalleányt alkalmaznék nyári hónapokra, esetleg állandóan. Löwy Jakab, Aszód.

NYARALÁSRA valamint a tanévre vállalnék vallásos diákokat teljes ellátással és talmudoktatással nagyvárosban, ahol mindenféle iskola van. Jelíge: „Orth. rabbi.”

Jeligés hirdetések feladónak címét diszkrécióban tartjuk.

BIZTOS megélhetésű, jesivát járt, magasabb „jómegjelenésű, intelligens fiatal- embert keresek igen szép, fess, 21 éves hugomnak, P 15-20.000 hozománnyal. Jelíge: „Előkelő család”

MÁTRAFÜREDEN kisvasut és autóbusz állomásonál folyóvízes szobákkal orth. kóser penzióban legelőcsőbb nyaralás Mandl Erzsébetnél, legszebb helyen a fenyvesben.

VIDÉKEN lakó önálló, biztos megélhetésű, vallásos 30 éves gabonakereskedő 3-4 ezerrel nősilne. „Valódi ésszes chájil” jelíge.

GYERMEKSZERETŐ vallásos leányt, ki kis háztartásban mindent vállal, azonnalra felvennék. Függönyüzlet, Bpest, Kecskeméti utca 15.

A „Zs. U.” ápr. 15-iki számában a berettyóújfalusi Cheva által meghirdetett pályázat ügyében közlik: A meghirdetett „Batlan”-állást betöltött néhai Blum Ignác hajadon leánya kiházasítását előmozdítandó, a chevratagok nagy része a pályázati feltételeknek megfelelő 35-45 éves olyan talmidchóchomra adná szavazatát, ki e hajadont feleségül venné. Komoly reflektánsok leveleit „Sídúch hógüm” jelíge alatt továbbítja a kiadóhivatal. Diszkréció biztosítva.

MEGBIZHATÓ perktet vallásos szakácsné azonnalra felvétetik. Schönberger, Király-utca 14. II. 2.

SZÜNIDŐRE keresek nyaralásra teljes ellátással 18-23 éves németajkú zsidó urileányt, aki 4, 7 és 8 éves gyermekeimmel szórakozzék, minden munka nélkül. Friedmann Lipót, Salgótarján.

KERESEK sögornóm részére, kinek csinosan berendezett üzlete van, vallásos fiatalleányt. Jel.: „Bócher előnyben”. BELVÁROSI nőruha szalonomban urileányok gyors kiképzést nyerhetnek. Jelíge: „Elsőrendű”.

UJHUTA klimatikus gyógyhely. (700 m.) Megnyit a Joli-villában az orth. kóser penzió. Kívánatra prospektus. Printz Lajos, Ujhuta, Joli-villa.

AZONNALI belépésre keresek megbízható, jól számoló orthodox-zsidó kiszolgáló leányt, fűszer-, textil- és vegyeskereskedésben. Ajánlatot fizetési igény megjelölésével kérek. Grünfeld Herman, Hajdusoboszló.

Jeligés levelek továbbításához 20 filléres bélyeg mellékelendő.

VÁCI-UTCAI nőruhaszalonomat megszotanám szombattartó fűzőssel vagy kalappal. Telefon: 184-114. (Ugyanott tanulóleány két éves szerződéssel felvétetik.)

MÁTRAFÜREDEN megnyit az elismert első orth. kóser KLEIN PENSIÓ Folyóvízes szobák. Olesó előszeszóni árák.

FIATAL feltűnően csinos jóalakú lányrokonhoz benősilhet jólmenő vállalatba, előkelő családba, magasabb, jómegjelenésű intelligens 26-30 éves fiatalleányt. Jelíge: „Ben tajró v'jóré somájim”.

JÓLMENŐ szalonnal bíró szabónő férjhezmenne szombattartó uriemberhez. Jelíge: „32-36 éveshez”.

ÜDÜLJÖN ZUGLIGETBEN! Arnyas-út 10. (Szarvasnál.) Modern, gyönyörű fekvésű kertes villa. Elsőrendű orth. ellátás tanulóknak is. Tel.: 164-838.

13 ÉVES fiamat, kisebb vidéki helyre is, teljes orth. ellátásra kiadnám. Jelíge: „Fizetek érte”.

INTERNACIONÁLIS, intelligens ipari szakmára gyors kiképzést nyerhet. Jelíge: „Denta”.

CERTIFIKÁTTAL rendelkezem palesztinai butazásra, egy nő részére is. Kitutazni szándékozó írjon „Palesztina” jelígre válaszbélyeggel.

SZÜLÖK FIGYELMÉBE! Küldje gyermekét kíséret nélkül a kitűnő subalpini levegőjű Mátrafüredre az orth. kóser Klein-penzióba ahol külön modern, folyóvízes, fürdőszobás villában lesznek elhelyezve. Orvosi felügyelet.

Felelős szerkesztő és kiadóhivatal: GROSZBERG JENŐ

Klein S. nyomda, Bpest, VI. Lovag-u. 14. Telefon: 1-111-95.

אללנעמיניע יירישע צייטונג

נ"ה

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST, VI., EÖTVÖS-UTCA 26/C. Telefon: 1-238-08. Csekk számla: 50.791. Egész évre 20 pengő. Külföldre P 25.

Szerkeszti:

Groszberg Jenő

Alapította:

Groszberg Lipót ז"ל

A london-lublíni tengely

Száz év előtti machzor került kezünkbe, Németországból. A szöveg gyönyörű kiállítás, mellékelve van német fordítás zsidó betűkkel, de azok az imák amelyekben a középkori zsidó piyüt-költők kifejezik szívük keservét a zsidóságért igaztalan üldözések, kíméletlen elnyomások miatt, nincsenek lefordítva, vagy csak részben vannak átültetve, de ilyenkor a kiadó megjegyzi, hogy ez a szöveg oly időben íródott, amikor még jogtalanságokat követek el a zsidók ellen, nem pedig olyan volt a helyzet, mint most, amikor az ország törvényei nem tesznek különbséget Izráel fiai és az ország többi lakosa között.

Vajjon hitte volna-e a machzor kiadója és jegyzetekkel való ellátója, hogy száz év múlva visszatér majd a középkor a maga borzalmisságában? Vegyük elő pl. a budapesti napilapokat, amelyek ezekről a hírekről érthető módon rezeráltak, olvassuk belőlük június 22-én: 1. Németországban összeírják a zsidóság vagyonát és valószínűleg felhasználják a négyéves gazdasági terv finanszíálására. 2. Német katona nem bérelhet lakást olyan házában, amelynek tulajdonosai zsidók. 3. Zsidó feladók nem adhatnak fel a postán tömegnyomtatványt csak zsidóknak. 4. Berlinben a szó szoros értelmében pogromszerű kilengések voltak, amelyek azt bizonyítják, hogy amíg valahol Oroszországban történt, hogy a huliganok a rendőrség tüntető távollétében fosztogathattak és rabolhattak, megtörténhetik a fegyelmetzett Németországban is. 5. Berlinben több mint kétezzer zsidó le van tartóztatva, állandó razziaik vannak.

Az emberi szolidaritásba vetett remény szertefoszlott, az óvatos kormányok lapulnak, a jobberzésű emberek csóválják a fejüket, az igazi hatalmak pedig hallgatnak. A németországi propaganda leghatásosabb eszköze, hogy az úgynevezett „Stürmer” kirakatokat, amelyekbe elhelyezik az ilyen című, förtelmes lelkiismeretlenséggel ígató német újság egyes kirívó részleteit, utánzásra

találtak Magyarországon is, amennyiben a József körút elején az egyik szélsőséges jobboldali újság minden napra készerlétbe tart egy kifüggesztett zsidó és izgató cikket vagy hirt.

A jobb ember idegeire mennek a dolgok és már nem is meri az idevonatkozó újsághíreket elolvasni. A Távol-Kelet romboló áradása mintha megismétlődött volna Európában. A Hoanghó kínai folyó rettenetes iszapos áradása átvitt értelemben megismétlődik nálunk Európában. Mert minek nevezzük azt, hogy — amint mult számunkban is megirtuk — a müncheni zsidó hitközséggel váratlanul közölték a hatóságok, hogy lerombolják az ottani, messze földön híres, gyönyörű zsinagógát, mivel helyére autóparkot létesítenek. Ujabb jelentés szerint a nürnbergi templomot is lerombolják, sőt az a foglalkoznak, hogy megállapítsák, hogy az egész birodalom területén mennyi templom lehetséges és a többi lerombolják. Eddig csak Szovjet-Oroszországban divott a templomok eldobása olyan ürügy alatt, hogy kell a népnek szórakozóhely és most ime a szovjetnek legnagyobb ellensége, szent helyeket rombol, szépségeti vagy kényelmi okokból. Olyan ez, mint a szentély elpusztulása, mint a churban. Olyan szomorú, olyan lesújtó!

A Hoanghó rettenetes áradása szétszakította a gátakat. Az áradás pusztítása csak úgy vált lehetségessé, hogy a gátakban repedések voltak. Ezt fogjuk fel erkölcsi értelemben és igyekezzünk befelé Izráel házaiban megerősíteni a gátakat. Arra kell igyekeznünk, hogy ellenállóképesse tegyük magunkat. Minden áldozatot meg kell hoznunk az intézményeinkért, mert amikor a nagy templomokat lerombolják, a zsidóságot csak a kis talmudtórák fogják megtartani.

És ezekben a napokban minden zsidó ember gondoljon azokra a szavakra, amelyeket vértanúsága pillanatában hangoztatott Rabbi Chananiah ben Teradjon: „a pergament elég, de a rajta levő tórai ígék a levegőbe szállnak és megmaradnak.”

Ebben a szellemben szeretettel, vigaszszal és erősítést váró érzéssel gondolunk arra, hogy hétfőn, Szívon 28-án Lublínban, abban a városban, amelyben a halhatatlan emlékü Rabbi Meir Schapira megalapította az ő nagyhirű Tóra-intézményét, meg fogják ülni a Tóra ünnepét, amenyiben a Talmud összes traktátusainak — a világzsidóság naponkénti egy lap gemore-penzum (daf jajmi) általi — átatanulmányozása alkalmából szíjűmöt rendeznek a világ minden oldaláról érkező talmudtudósok és Tóra-hívek részvételei. Ez tehát az össz-zsidóság szíjűmje! A budapesti daf jajmi-siürről lapunk más helyén emlékezünk meg. Különösen élénk visszhangot keltett ez az ünnep a londoni zsidóság körében, amikor az összes angolországi rabbik, dr. Herz birodalmi főrabbiával és Gaster londoni portugál chachammal az élükön a Tóra ünnepével kapcsolatban a Tóratanulás támogatására nagy akciót indítottak. Meleg felhívással fordultak az angol zsidósághoz, hogy Szívon hava fényes demonstrációja legyen a Tóra-tanulás előmozdításának. A londoni városi hatóság engedélyezte a főútcákon transzparensek elhelyezését, melyek a Tóra-ünnepség érdekében való jiddis és angol jelszavakat hirdetnek. Amikor sok európai országban a pusztulás mérgét szeretnék a zsidóságra bocsájtani, látjuk, hogy más országban megtalálták az életelixirt, létküzdelmünknek egyetlen fegyverét: a belső lelki és szellemi élet megerősítését, megújítását a Tóra szellemében. Igen „Ez a Tóra, amelyet Mózes mesterünk hozott le számunkra”, ez a Tóra, amely elkísér bennünket szenvedéseink közepette. A chorbant látó próféta azt hangoztatta: „Ez szolt szívemhez, ezért remélek.” Bölcselnék az ígét így értelmezik: „Ezt a Tórát veszem tekintetbe, azért reménykedem, hogy elmúlik a mostani keserűség.”

Amikor annyi szó esik különféle tengelyekről, számunkra a london-lublíni tengely jelenti a belső erőt és az erkölcsi célt.